Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

9 ГОД ВЫДАЧЫНЯ.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Навыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — 90 к. „ 3 „ — 2 р. 70 к. „ 6 „ — 4 р. — к. „ 1 год — 8 р. — к. Зьмена адрасу: іншагародніх месцовых — 20 к. — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок шапіраграфі пасьля тэксту — р. 50 к. За радок шапіраграфі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьвяшчныя ня 50 проц. дарожай. Зьвы тэрміну бярэцца 10 проц. надбаўкі.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: За 1 дакумант — 35 кап. За кожны дадатковы — 15 „ Бесправолны і чырвонаармейцы за дакумант — 15 „ За кожны дадатковы — 5 „ Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, на ўсіх аддаленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і на ўсіх пошт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 69 (2257) Чацьвер 22-га сакавіка 1928 г.

Новыя выбрыкі.

У адным з апошніх нумароў нашае газэты паведамлялася аб адмове Амэрыкі прыняць савецкае золата.

Ці ўжо не фальшывае яно? Не,— самае праўдзівае. Але да гэтага часу купленыя ў Амэрыцы тавары (бавоўну, скуру, мэталі, машыны і інш.) мы плацілі амэрыканскімі грашыма (далярамі), якія прыходзіліся купліць у замену на нашае золата ў Нямеччыне ці Англіі.

3 мая 1925 г. да лютага 1928 г. наш Дзяржбанк на замежных рынках прадаваў і купляў золата па агульную суму звыш 100 мілёнаў далярaў (200 міл. руб.). Больш паловы гэтых зваротаў было зроблена ў Англіі.

Наш гандаль з Амэрыкай пачынае досыць жвава разгортвацца. Зразумела, што пасрэдніку, роля якіх, галоўным чынам, прыходзілася на долю Англіі, нявыгадны як для савецкага, так і для амэрыканскага гандлю.

Вось чаму Дзяржбанк і рашыў адаслаць у два амэрыканскія банкі «Чэйз Нэйшэнэль Банк» і «Эквітабль Трэст Кампані» золата ў зьлітках на 5 мілёнаў далярaў, каб забясьпечыць у золаце нашы далейшыя разрахункі з амэрыканскімі камэрсантамі.

Банкі, у якія паступіла савецкае золата, павінны былі яго перадаць прабірнай палаце, каб потым яно магло быць залічана на рахункі амэрыканскага дзяржаўнага банку.

І амэрыканскі прэзыдэнт, і амэрыканскі міністр замежных спраў у свой час заявілі, што з іх боку перашкод да ўвозу савецкага золата ў Амэрыку няма. І таму зусім нечаканым зьяўляецца забарона амэрыканскага міністра фінансаў, забарона прабірнай палаты прыняць савецкае золата.

На што-ж спасылаецца амэрыканскі міністр фінансаў? На закон, па якому прабірная палата Паўночна-Амэрыканскіх Злуч. Штатаў можа прыняць золата толькі ад уладальніка гэтага золата.

Значыцца, у амэрыканскага міністра фінансаў узьнікла сумненьне, ці зьяўляецца прыслане ў Амэрыку золата ўласнасьцю СССР?

Падставаю для гэткага «сумненьня» паслужыла, як гэта зараз высьветлілася, заява французкага ўраду, што гэта яго золата.

Заява гэта надзвычайна дзікая. З усіх бакоў.

Папершае, французкі ўрад заяўляе, што гэта—частка золата, якое ён трымаў да рэвалюцыі ў Расейскім Дзяржаўным Банку і якое ня было зьвернута Францыі. Але наш Дзяржбанк зусім не «наступнік» ранейшага Расейскага Дзяржаўнага Банку; апроч таго, на зьлітках ёсьць знак, што гэтае золата здабыта (і дакумантамі гэта пацьвярджаецца) у 1925 і 1926 г. г.

Калі-ж французкі ўрад ня хоча лічыцца з тым, што гэта за золата, неадкладна патрабуючы выплаты налічаных ім за СССР даўгоў, дык значыць ён ідзе поўнасьцю супроць сябе-ж.

У кастрычніку 1924 г. французкі ўрад абвясьціў аб прызнаньні ім СССР і зазначыў, што для вырашэньня ўсіх спрэчных пытаньняў аб узаемных абавязацельствах і даўгох арганізуецца спэцыяльная канфэрэнцыя. А да скананьня перагавораў праз гэтую канфэрэнцыю—адкладаюцца ўсе разрахункі паміж абодвымі дзяржавамі.

Чаму-ж цяпер Францыя забывае гэтую сваю пастанову, як толькі савецкае золата папала ў Амэрыку, і чаму яна не забывала гэтай пастановы раней, калі плацяжы з СССР у Амэрыку ішлі праз Англію?

Усё гэта і сапраўды магло-б здавацца незразумелым, калі-б адказам ня было ўзмацненьне цкаваньня супроць СССР у Францыі. Паміж асобнымі групамі французкай буржуазеі надзвычайна абвастраецца барацьба за адносіны да Савецкага Саюзу. У той час, як адна з іх дамагаецца шчыльнага гандлёвага супрацоўніцтва з СССР, другая дамагаецца зрыву франка-савецкіх перагавораў. Газэта «Волонтэ», адбіваючая інтарэсы першай групы, піша:

— Нацыяналісты (група французкай буржуазеі, варожая СССР) зрываюць перагаворы, якія могуць даць здавальненьне дробных трымаленяў старых расейскіх пазык. Мы не дапусьцім гэтага. Мы лічым неабходным у інтарэсах нашай краіны хутчэйшае ўрэгуляваньне пытаньняў мінулага і арганізацыю эканамічнага супрацоўніцтва на будучы час.

Варожая-ж СССР газэта «Авэнір» сьцьвярджае:

«Савецкі рэжым палепшыць немагчыма. Яго неабходна зьнішчыць, а дзеля гэтага ня трэба яму даваць грошай».

Французкі ўрад ня ўмее ўзяць на сябе поўнасьцю абарону інтарэсаў тэй ці іншай групы французкай буржуазеі. Адгэтуль і двоістасьць у яго чынпасьці: з аднаго боку, ён вядзе перагаворы, з другога—сам жа іх зрывае.

Гэта адбілася і на справе з савецкім золатам, адасланым у Амэрыку. Справу гэту павінен будзе цяпер вырашыць амэрыканскі суд і сваёй пастановай не дапусьціць лішніх перашкод у разьвіцьці савецка-амэрыканскіх гандлёвых зносін.

ВОДГУКІ НА ЖЭНЕЎСКАЕ ВЫСТУПЛЕНЬНЕ ЛІТВІНАВА.

ФРАНЦУСКІЯ МІЛІТАРЫСТЫ Ў АДЧАЮ.

ПАРЫЖ, 20-Ш. Французкі друк, абмяркоўваючы працу сэсіі падрыхтоўчае камісіі аб разброеньні, з расчараваньнем, а часам і з нэрвовасьцю падкрэсьлівае падтрыманьне Літвінава Нямеччынай і Турцыяй.

Жэнеўскі карэспандэнт «Піці Парызьен» піша: «Першае пасяджэньне камісіі было адзначана востраю агітацыйнаю прамоваю Літвінава і цікавай маніфэстацыяй салідарнасьці савецкае, нямецкае і турэцкае дэлегацый».

Не зважаючы на агалошанае амаль усім друкам паведамленьне агэнцтва Гаваса, што, як завяраюць амэрыканскія колы ў Жэневе, «Амэрыка не адкажа на заклік, з якім да яе зьвярнуўся Літвінаў». «Галуа» (рэакцыйная) у артыкуле пад загалоўкам „Змова ў пытаньні аб разброеньні»—востра нападае на Літвінава „за выкарыстаньне жэнеўскае трыбуны для злоснае антымілітарысцкае прапаганды, якая мае на мэце праз развал нацыянальных армій забясьпечыць гегемонію Масквы»;

НАСЬМЕШКІ ФАШЫСЦКАЕ ПРЭСЫ НАД ПАТЭНТАВАНЫМІ МІРАЛЮБЦАМІ.

РЫМ, 20-3. Італьянскі друк, не зважаючы на свае адмоўныя адносіны да савецкага праэкту аб разброеньні, не хавае свайго здаволеньня тым, што выступленьні Літвінава, Бэрнсдорфа і Рушды-бея паставілі ў цяжкае становішча прыхільнікаў разброеньня на словах.

„Джорнале д' Італія» . «Пополе д' Італія» падкрэсьліваюць, што «прыпёртыя да сьцяны выразнаю пастаноўкаю пытаньня савецкай дэлегацыяй патэнтаваныя пацыфісты перапужаліся, ніхто з іх ня рызыкнуў узяць слова, і спрэчкі давялося адкласьці».

ПАГРОЗА АНГЕЛЬСКАГА НАПАДУ НА ПЭРСІЮ.

ЛЁНДАН, 17-III. З газэтных паведамленьняў відаць, што ваенныя мерапрыемствы ангельцаў у султанаце Кавэйт (паўночна-заходняя частка Пэрсідзкае затокі) набываюць шырокія размеры. У бухце, дзе знаходзіцца горад Кавэйт, стаяць ангельскія вайсковыя судны—крэйсэр «Эмэрод» і шлюпкі „Цыклёмэн" і „Люпін". З гэтых суднаў высаджана 500 маракоў, якія разьбіты на атрады, заняўшыя галоўныя стратэгічныя пункты гораду. Памяшканьні, якія ў найлепшым стратэгічным становішчы, умацаваны. Пабудавана радыёстанцыя і аэрадром. Ангельская ўлада аддала загад, згодна якога ўсё мужчынскае жыхарства Кавэйту ад 12-ці гадоў падлягае прымусоваму вайсковаму навучаньню, нібыта на выпадак абароны гораду.

АНТЫСАВЕЦКАЯ БРАХНЯ „ФОРВЭРТСА" ЗАСТАЛАСЯ БЕЗ ПАДТРЫМАНЬНЯ.

БЭРЛІН, 20-Ш. Салідарнасьць шырокіх колаў сацыял - дэмакратычных рабочых з СССР і абурэньне проці паводзін «Форвэртса» адбіваецца ў артыкуле ўплывовае сацыял-дэмакратычнае газэты «Лейпцыгер Фольксэйтунг».

Газэта піша: «Паколькі няпраўда, што арышты былі ўчынены без належных падстаў, дык і мы стаімо на тым пункце гледжаньня, што арышты былі выкарыстаны міністэрствам замежных спраў толькі ў якасьці прычэпкі для разрыву перамоў. Хуткасьць учынкаў Штрэзэмана ў гэты раз тлумачыцца зьменаю арыентацыі яго замежнае палітыкі, якая за апошнія гады выяўляецца ўсё больш і больш выразна. Сацыял-дэмакратычныя рабочыя павінны з вялікім недавер'ем сачыць за кожным крокам, накіраваным проці Расеі ў замежнай палітыцы і ўсё больш і больш супрэчыць проці гэтага. Вось чаму рабочыя і ганьбяць разрыў эканамічных перамоў і паўстаюць проці кампаніі, варожае СССР».

„РАБОЧЫЯ, БУДЗЬЦЕ НА ВАРЦЕ".

ПАРЫЖ, 19-Ш. Кампартыя агаласіла адозву, у якой, падкрэсьліваючы назначэньне ангельскімі паслом у Францыю Тырэля (адозва называе яго самым суровым ворагам СССР), нячшырую палітыку Штрэзэмана ў Жэневе, спыненьне савецка-нямецкіх эканамічных перамоў, антысавецкія выпады ў друку буйных нафтавікоў, якія дамагаюцца разрыву з СССР,— **заклікае рабочых усімі сродкамі перашкодзіць удару, які падрыхтоўваецца проці іх братоў у СССР пры ўдзеле сацыялістычных палітычных дзеячоў.**

Парлямант выратаваў прэстыж цьвердалобых.

Спрэчкі ў палаце вобшчын яшчэ раз пацьвердзілі фальшывае пахаджэньне „ліста Зіноўева".

МАКДАНАЛЬД САМ СЯБЕ ВЫСЬЦЯБАЎ.

ЛЁНДАН, 20. Як паведамляе агэнцтва «Рэйтэр», на сёньняшнім пасяджэньні палаты вобшчын Макдональд, выступіўшы ў абарону рэвалюцыі рабочае партыі, у якой ёсьць патрабаваньне расьсьледаваць справу аб „лісьце Зіноўева", заявіў, што «ліст» гэты зьяўляецца палітычным машэньніцтвам, якое па сваёй мэце і замеры нельга параўнаць ні з чым у палітычнай гісторыі Англіі.

Адхіляючы настойліва паведамленьні, што ён сьвядома затрымліваў „ліст Зіноўева" і перашкаджаў яго апублікаваньню, Макдональд зазначыў, што ў апошнія месяцы ў Бэрліне, Парыжы здарыліся выпадкі, якія поўнасьцю даказалі, што ў тую пору ў кожнай эўрапейскай краіне было шмат падробленых дакумантаў.

Апрача таго, нідаўна ў Амэрыцы разглядалася справа, якая выявіла, што работнікі амэрыканскага ўраду былі ашуканы такім-жа самым чынам.

Той факт, што ўрад пры дапамозе сродкаў такога роду змог атрымаць уладу, зьявіўся сур'ёзным ударам для дэмакратычных прынцыпаў сучасных выбараў. Грамадзтва дамагаецца, каб яно было забясьпечана ад гэтага ў далейшым.

ФАЛЬСІФІКАТАРСКАЯ ПРАМОВА БАЛЬДВІНА.

З адказам Макдананьду ад імя ўраду выступіў прэм'ер Бальдвін. Ён заявіў, быццам, паводле вестак ангельскага ўраду, Чычэрын заявіў сваім калегам у Маскве, што ён пытаў Зіноўева аб лісьце, і Зіноўеў прызнаў, што ліст быў пасланы кампартыі ў Англію, але дзівіўся, як ангельскі ўрад змог атрымаць копію. Зіноўеў вытлумачыў гэта здрадніцтвам, якое зроблена альбо ў Маскве, альбо ў Лёндане. Зіноўеў зазначыў, што апублікаваны тэкст у некаторых мясцох некалькі пераблытан, на што Чычэрын заўважыў, што нельга абвінавачваць у гэтым ангельскі ўрад, бо гэта будзе раўназначна прызнаньню сапраўднасьці лісту, і што адзіны выхад—абвясьціць ліст фальшывым.

ВЫСТУПЛЕНЬНЕ ДЭПУТАТАЎ РАБОЧАЕ ФРАКЦЫІ.

Дэпутат рабочае партыі Мэкстон заявіў, што як расейскія, так і ангельскія камуністыя выказалі гатоўнасьць адкрыць усе свае архівы і абсьледаваць усе дакументы.

Як устанавіла рабочая партыя, «ліст Зіноўева» зьяўляецца дакумантам, сфабрыкаваным прыцялямі прэм'ера.

Камуністычны дэпутат Саклатвала заявіў, што прамова Бальдвіна зьяўляецца адною фальсіфікацыя.

Пасьля гэтага выступіў галоўны пракурор Хог, які заявіў, што ўрад супроць расьсьледваньня, бо яно зможа выкрыць для рускіх крыніцы інфармацыі ангельскага ўраду.

ВЫНІКІ ГАЛАСАВАНЬНЯ.

ЛЁНДДН, 19-3. Пасьля доўгіх спрэчак, у якіх узялі ўдзел Макдональд, Бальдвін, Мэкстон, Саклатвала і інш., палата вобшчын большасьцю 326-ці галасоў проці 132-х адхіліла рэзалюцыю рабочае партыі з патрабаваньнем назначыць сьледзтва аб паходжаньні т. зв. «ліста Зіноўева».

Паведамленьне ТАСС.

ТАСС упаўнаважаны Народным Камісарам па Замежных Справах заявіць, што ўсе ссылкі ангельскага прэм'ера Бальдвіна на быццам зробленыя дзеячамі СССР заявы, пры дапамозе якіх Бальдвін прабуе заднім числом даказаць сапраўднасьць „ліста Зіноўева", зьяўляюцца адною хлусьлівою выдумкаю. Складанасьць гэтае выдумкі робіцца асабліва відавочнай, калі прыпомніць хоць-бы тую акалічнасьць, што савецкі ўрад зараз-жа пасьля зьяўленьня фальшывага «ліста Зіноўева» запрапанаваў ангельскаму ўраду стварыць камісію ў любым складзе для расьсьледаваньня аб пахаджэньні гэтага „дакумэнту".

Як відома, ангельскі ўрад на такую прапанову не згадзіўся.

„ЗАДАЧА БАЛЬДВІНА ПАЛЕГЧАНА МАКДАНАЛЬДАМ".

ВОДГУКІ ПРЭСЫ НА СПРЭЧКІ Ў ПАЛАЦЕ ВОБШЧЫН.

ЛЁНДАН, 20-Ш. Ангельскі друк жвава абмяркоўвае спрэчкі ў палаце вобшчын наконт «ліста Зіноўева». Прыгэтым кансэрватыўныя газэты падкрэсьліваюць, пераважна, асабістыя правал Макдональда, які апыніўся ў безнадзейным становішчы: яму даводзілася адначасна апраўдваць як сваю ранейшую веру ў сапраўднасьць «ліста Зіноўева», так і яго сучасныя «западозраныя адносіны» да гэтага дакуманту.

Лібэральны друк таксама востра крытыкуе прамову Макдональда, называючы яе „цьмянаю і бяссувязнаю", і заўляе, што гэтая прамова значна палегчыла задачу Бальдвіна.

«Дэйлі Геральд» задае запытаньне: «Калі, як кажа Бальдвін, ангельскі ўрад верыць, што «ліст Зіноўева» быў атрыманы ангельскай камуністычнай партыяй, дык чаму Мак-Манус, якому гэты «ліст», нібыта адрасаваны, не пакараны судом па абвінавачаньні ў мяцежнай дзейнасьці».

Крызіс польска-нямецкіх дачыненьняў.

НОВЫ ПОЛЬСКІ ЗАКОН АБ ЧУЖАЗЕМЦАХ У ПРЫГРАНІЧЧЫ.

ВАРШАВА, 20-3. Агалошан дэкрэт прэзыдэнта наконт правоў чужаземных грамадзян у прыгранічнай паласе, згодна якога чужаземцы маюць права набываць і атрымліваць у спадчыну нярухомую маемасьць у прыгранічнай паласе кожны раз са спэцыяльнага дазволу ўраду.

ЗАКОН ВЫКЛІКАЎ НЕЗДАВОЛЕНЬНЕ Ў НЯМЕЧЧЫНЕ.

БЭРЛІН, 30-Ш. Бэрлінскі друк востра крытыкуе новы дэкрэт польскага прэзыдэнта наконт становішча ў прыгранічных абласьцёх. Пытаньне аб прававых нормах у прыгранічнай паласе адыгрывае першарадную ролю ў польска-нямецкіх эканамічных перамовах.

Блізкая да Штрэзэмана «Тэглізе Рундшау» піша: «У зьвязку з агалашэньнем дэкрэту, у Бэрліне лічаць пэрспэктывы далейшых перамоў аб утварэньні гандлёвага ўгавору з Польшчаю наспрыяючымі».

ГАНДЛЁВЫЯ З ПОЛЬШЧАЮ ПЕРАМОВЫ НЕ АДНОВЯЦЦА.

БЭРЛІН, 20-Ш. „В. Ц. Амітаг" друкуе інсьпіраванае паведамленьне, згодна якога ў нямецкіх палітычных колах ня бачаць пакуль ніякай магчымасьці спадзявацца на адналёньне польска-нямецкіх гандлёвых перамоў у больш ці менш блізкай будучыне.

Далей у паведамленьні гаворыцца: „Ва ўзаемадачыненьнях між Польшчаю і Нямеччынаю будзе цягнуцца безугаворнае становішча. Каб зноў стварыць грунт для абмеркаваньня гаспадарчых пытаньняў, патрэбны будуць папярэднія няжкія дыплёматычныя перамовы. Абяцаньні, зробленыя Залескім Штрэзэману пры перамовах між імі ў Жэневе, засталіся ня выкананымі. Новы кантакт між Польшчаю і Нямеччынаю наўрад ці магчымы раней чэрвеня, г. зн. ён можа мець месца толькі пасьля выбараў у рэйхстаг".

КАМУНІСТЫЧНЫ ЎРАД НА ПОЎНАЧЫ ГУАНДУНІ.

ШАНХАЙ, 20-III. У Шанхай прыехаў кантонскі дыктатар Лі-Ці-Сін.

У гутарцы з супрацоўнікам газэты «Сін-Вэнь-Бао» Лі-Ці-Сін заявіў, што яго прыезд у Шанхай прысьвечан пытаньням арганізацыі гуандуньскага войска. Прыгэтым Лі-Ці-Сін зазначыў, што гуандуньскае войска ня можа браць удзелу ў паўночнай экспэдыцыі, бо яно „занята барацьбою з камуністамі"; таму Лі-Ці-Сін адмовіўся ад пасады начальніка штабу паўночнае экспэдыцыі, прапанаванае яму Чан-Кай-шы.

Лі-Ці-Сін прызнаў, што рэвалюцыйны ўрад, кіруемы камуністамі, да гэтае пары існуе ў павеце Хайфынь і пад яго загадам у розных райёнах Гуандуньскае правінцыі ёсьць каля 10 тысяч войска. Закранаючы ўмовы дзелавога жыцьця Кантону, Лі-Ці-Сін заявіў, што рынак у Кантоне, зруйнаваны ў дні сьнежаньскага паўстаньня, адноўлен на 90 проц.; аднак фінансавы крызіс у горадзе да гэтага часу не ліквідаваны.

„САМАЯ ВЯЛІКАЯ Ў ГІСТОРЫІ КІТАЮ».

ШАНХАЙ, 18-III. Ваенныя дзеячы панкінскага ўраду заяўляюць, што надыходзячая паўночная экспэдыцыя будзе „самаю вялікаю вайною ў гісторыі Кітаю». Згодна падлікаў панкінскіх вайсковых колаў, на ўсіх франтох будзе згуртавана больш 700 тысяч салдат.

КРЫТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА РУМЫНСКАГА ЎРАДУ.

ВОСТРАЕ ВЫСТУПЛЕНЬНЕ НАЦЫЯНАЛЬНА-СЯЛЯНСКАЕ ПАРТЫІ ПРОЦІ БРАТЫЯНУ.

ВЕНА, 20-III. Як паведамляюць з Бухарэсту, Маніу (лідэр нац.-сял. партыі) учора пасьля наведаньня рэгенцкае рады зрабіў даклад аб вынніках наведаньня цэнтральнаму камітэту нацыянальна-сялянскай партыі. З тае прычыны, што рэгенцкая рада адхіліла патрабаваньне Маніу даручыць фармаваньне ўраду нацыянальна-сялянскай партыі, цэнтральны камітэт пастанавіў, дзеля ўзмацненьня барацьбы проці ўраду Братыяну адкінуць усіх сваіх дэпутатаў з абедзьвюх палат парляманту і правесьці назначаны на 22 красавіка ў Альба-Юліі (горад у Сяміградзьдзі) зьезд нацыянальна-сялянскае партыі нават у выпадку новае забароны яго ўладаю.

ПРАВАКАЦЫЙНЫЯ АРЫШТЫ.

ВЕНА, 20-III. Згодна паведамленьняў з Бухарэсту, у Брадэа-Марэ (буйны прамысловы і гандлёвы цэнтр на паўночным захадзе Сяміградзьдзя) адбылося каля 40 арыштаў. Арыштаваныя абвінавачваюцца ў прыналежнасьці да камуністычнае партыі. У афіцыйным паведамленьні аб арыштах зазначаецца, што ў горадзе адбудуцца далейшыя арышты.

У апазіцыйных колах адзначаюць, што ўрад інсцэнуе новую кампанію проці камуністаў, імкнучыся адцягнуць увагу грамадзкае думкі ад насьпіваючых буйных непакояў, выкліканых апошнімі падзеямі.

Фашысцкі прысуд 39 італьянскім камуністам.

РЫМ, 20-III. Сёньня ў спэцыяльным трыбунале скончыўся працэс 39 абвінавачваемых у прыналежнасьці да італьянскай кампартыі (якая знаходзіцца на нелегальным становішчы). 28 падсудных прызнаны вінаватымі. ДВОЕ засуджаны „за актыўную дзейнасьць у камуністычным руху" ДА 10-ЦІ ГАДОЎ ЗЬНЯВОЛЕНЬНЯ Ў СТРОЗЕ КОЖНЫ; тры—на 8 гадоў зьняволеньня кожны і 13 падсудных—на розныя тэрміны зьняволеньня ад 2-х да 7-мі гадоў; 10 абвінавачваемых засуджаны «за спрыяньне італьянскай камуністычнай партыі» да зьняволеньня ў астрозе ад паўтара да 3-х гадоў; 10 абвінавачваемых апраўданы.

Справа Джэнарры, які знаходзіцца ў эміграцыі, вылучана і не разглядалася трыбуналам.

На польска-літоўскую канфэрэнцыю едзе Вальдэмарас.

КОЎНЯ, 20-III. Літоўскі ўрад паведаміў польскі ўрад, што на польска-літоўскіх перамовах, якія пачнуцца 30-га сакавіка ў Кёнігсбэрзе, старшынёю літоўскае дэлегацыі будзе прэм'ер Вальдэмарас.

ПАЧАТАК ПРАЦЫ ПОЛЬСКАГА СОЙМУ.

ППС І «ВЫЗВАЛЕНЬНЕ» БАЙКАТУЮЦЬ ПЕРШЫ СХОД СОЙМУ.

ВАШРАВА, 20-III. Адчыненьне сэсіі новага польскага сойму адбудзецца 27-га сакавіка ў палацы прэзыдэнта.

У знак пратэсту проці таго, што сэсія адчыняецца не ў памяшканьні сойму, дэпутаты ППС і „Вызваленьня" ня возьмуць удзелу ў першым пасяджэньні.

ЦУДОЎНАЕ ПАЛЯВЕНЬНЕ.

Выбраны ў паслы сойму па Кракаву кансэрватар праф. А. Кжыжаноўскі ўступіў у партыю працы.

ПАГРОЗА ТРАМВАЙНАЕ ЗАБАСТОЎКІ.

Служачыя лодзінскіх трамваяў выставілі дамаганьні падвышкі заработнай платы і ў выпадку нездаволеньня іх выманьняў да 20 сакавіка г. г. пагражаюць забастоўкай.

УЗРОСТ ДАРАГОЎЛІ Ў ПОЛЬШЧЫ.

Паводле даных, надрукаваных у «Статыстычных Ведамасьцях» узрост дарагоўлі ў сьнежні 1927 г. у параўнаньні з 1926 г. вызвіўся у надвышцы ў 46,3 пр.

* * *

Варшаўская краўцы, з прычыны ўзросту дарагоўлі, дамагаюцца падвышкі платы на 20 проц. У разе адмовы—краўцы пагражаюць забастоўкай.

БЮДЖЭТ ПОЛЬШЧЫ НА 1928-29 г.

Даходы на 1928-29 год вылічаны ў разьмеры 2.525.702.596 злотых, а выдаткі—у 2.478.370.242 зл. Даходы перавышаюць выдаткі на 47.332.354 зл. Бюджэт 1928-29 г. вышэйшы за бюджэт 1927-28 г. на 600 млн. злотых. Павялічэньне даходаў прадбачыцца ад падвышкі даходаў ад манаполяў.

ЯШЧЭ АБ ЗАБОЙСТВЕ ПРАВАКАТАРА ГУРЫНА.

(Інфармацыі „Глосу Праўды").

У той час, як віленскія газэты былі сканфіскаваны за зьмяшчэньне інфармацый аб забойстве Гурына, варшаўская поўурадавая газэта „Глос Праўды" і спачуваючая дзейнасьці ўраду «Кур'ер Варшаўскі» зьмясьцілі аб гэтым факце інфармацыі і ня былі сканфіскаваны.

„Глос Праўды", між іншым, паведамляе, што:

«Гурын часта бываў у кавярні Тамашэвіча на Ягелёнскай вул.

У крытычны дзень каля 11-ай гадз. ночы Тамашэвіч заўважыў 3 асобы, якія размаўлялі перад кавярняю, сярод іх быў Гурын. Раптам грукнуў рэвальвэрны стрэл, адчыніліся дзьверы і ў кавярню ўвайшоў Гурын. Ступіў пару крокаў, абапёрся аб печ і, не гаворачы ні слова, асунуўся на падлогу. У гэты момант у кавярню ўбег адзін з размаўляўшых з ім і яшчэ тры разы стрэліў у Гурына».

ГАЗЭТЫ З АДНЫХ АБВЕСТАК.

Як ужо паведамлялася, некаторыя віленскія газэты за зьмяшчэньне інфармацый аб забойстве вядомага правакатара Гурына былі сканфіскаваны. У знак пратэсту проці канфіскацыі, газэты „Кур'ер Віл.", „Дзеньнік Віл." і «Слово» пастанавілі выходзіць у працягу трох дзён бяз усякага інфармацыйнага тэксту.

У АПОШНІ ЧАС.

БРЫТАНСКІ ЎРАД ПРЫПЕРТ ДА СЬЦЕНКІ.

ЁН СЬВЯДОМА ЎХІЛЯЕЦЦА АД РАСКРЫЦЬЦЯ ЦЯЖКАЙ ДЛЯ ЯГО ПРАЎДЗІВАСЬЦІ.

Заява т. Чычэрына прадстаўнікам друку з прычыны выступленьня Бальдвіна ў палаце вобшчын па справе „ліста Зіноўева".

У гутарцы з прадстаўнікамі друку з прычыны выступленьня Бальдвіна ў палаце вобшчын 19 сакавіка Народны Камісар па Чужаземных Справах Чычэрын заявіў:

„Пан Бальдвін зрабіў шэраг паведамленьняў аб мнімых заявах як маіх, так і т. Зіноўева, і мнімых пастановах савецкага ўраду па гэтай справе. Заяўляю катэгарычна, што ў гэтых паведамленьнях пана Бальдвіна няма ні слова праўды. Яны зьяўляюцца ад пачатку да канца прастымі вымысламі, вусім ня маючымі ніякага запраўднага абгрунтаваньня, прытым носяць паклёпны характар і зьяўляюцца зьнявагай для члеваў нашага ўраду. Але пры гэтым сам пан Бальдвін ухітрыўся выкрыць абманнасьць сваіх заяў.

У яго выступленьні маецца, між іншым, гэткая непагоджанасьць, якая яскрава кідаецца ў вочы, між яго сьцьвярджэньнямі і агульнавядомымі фактамі. У перадачы ангельскага афіцыйнага радыё пан Бальдвін кажа, што, прыблізна, праз месяц пасьля зьяўленьня так званага «ліста Зіноўева», я быццам паведаміў сваім калегам, што арыгінал ліста зьнічан, і савецкі ўрад можа спакойна вымагаць расьсьледваньня.

Калі мы зьвернемся к дакумантам па гэтай справе, дык убачым, што нота пана Грэгоры, дадаткам да якой быў так званы «ліст Зіноўева», была пададзена Ракоўскаму 24 кастрычніка 1924 году, і што зараз-жа па атрыманьні з Лёндану падрабязнага зьместу ноты пана Грэгоры і дадатку к ёй, наш урад тэлеграфаваў Ракоўскаму, што ён рашуча, катэгарычна прапануе перадаць устанаўленьне таго факту, што так званы „ліст Зіноўева" ад 15 верасьня зьяўляецца падробкай, трацейскаму суду. Гэта прапанаваньне было перададзена Ракоўскім міністэрству па чужаземных справах у ноце 27-X, 24 году.

Дзе-ж месячны тэрмін? Пан Бальдвін выдумаў месячны тэрмін, пасьля якога, быццам, савецкі ўрад рашыўся запрапанаваць расьсьледваньне справы трацейскім судом, у той час, як запраўды гэта прапанаваньне нашага ўраду было зроблена зараз-жа пасьля атрыманьня намі паведамленьня аб прадстаўленьні фальшыўкі Ракоўскаму.

Нота Ракоўскага ад 27 кастрычніка ня была прынята брытанскім урадам на тэй аснове, што ў ёй было патрабаваньне аб пакараньні вінаватых чыноўнікаў, замешаных у фабрыкацыі фальшыўкі.

У лісьце ад першага лістапада Ракоўскі падкрэсьліў справядлівасьць гэтага патрабаваньня з прычыны вялікай маральнай шкоды, учыненай нотай пана Грэгоры ад 24 кастрычніка.

28 лістапада 1924 г. Ракоўскі ад імя нашага ўраду ў адрасаванай пану Чэмбэрлену ноце выказаў крайняе зьдзіўленьне з прычыны таго, што брытанскі ўрад, адхіліўшы прапанаваньне аб праверцы інкрымініруемага дакуманту незацікаўленым трацейскім судом, заўляе галаслоўна, на аснове нікому ня ведамых вестак, аб запраўднасьці дакуманту. Ракоўскі пры гэтым заявіў, што надобныя не даказаныя заявы савецкі ўрад прымаць ня лічыць магчымым і што «савецкі ўрад з свайго боку прымушан вымагаць, як адзінага спосабу незацікаўленага вырашэньня пытаньня, арбітражу, выкладзеным у ноце ад 27 кастрычніка».

Пасьля гэтага, калі ў палаце вобшчын брытанскі міністр унутраных спраў заявіў, што доказы запраўднасьці так званага «ліста Зіноўева» ня могуць быць дадзены з прычыны боязьні за безапаску асобы, якая даставіла брытанскаму ўраду гэты дакумант, Ракоўскі, па даручэньні нашага ўраду, нотай ад 21-га сьнежня на імя пана Чэмбэрлена заявіў, што савецкі ўрад гатоў гарантаваць бесперашкодны выезд з СССР вышэйпамянёнай асобе. Аднак, пан Чэмбэрлен знайшоў магчымым адказаць на гэта толькі голай заявай, што ня мае нічога дадаць к сваёй ранейшай ноце.

Цяпер брытанская рабочая партыя запрапанавала брытанскаму габінэту з свайго боку назначыць расьсьледваньне па справе аб так званым «лісьце Зіноўева». Брытанскі габінэт адхіліў гэта прапанаваньне таму, што расьсьледваньне бязумоўна даказала-б фальшывасьць гэтага дакуманту. Зрабіць гэта расьсьледваньне было-б тым важней, што за мінулыя тры з паловай гады сталі вядомымі лужа каштоўных крыніцы запраўднага нахаджэньня гэтай фальшыўкі, але, разумеецца, ангельскі ўрад тым больш баіцца расьсьледваньня, чым мацней даказацельства падробкі «ліста».

У часе працэсу у савецкім судзе затавіцеля фальшывак, Дружылоўскага, з паказаньняў апошняга, зафіксаваных у стэнаграме суда, выявілася, што ён мае весткі аб тым, як быў сфабрыкаваны ў Бэрліне так званы «ліст Зіноўева». Яго паказаньні пралівацць надзвычайна яскравы сьвет на гэту справу. Дружылоўскі ў Бэрліне выконваў даручэньні польскага капітана Пацюркоўскага, зьвязанага, па яго словах, і з іншымі разьведкамі. У сваіх паказаньнях Дружылоўскі паведам ў падрабязны фактычны матар'ял аб згатаўленьні „ліста Зіноўева" расейскімі эмігрантамі Жамчужнікавым, Бельгардтам і Гуманскім, працаваўшымі як у Пацюркоўскага, так і ў ангельскай разьведцы, прычым Жамчужнікаў перадаў Дружылоўскаму, што праэкт „ліста Зіноўева» ўкладаўся на яго кватэры Бельгардтам і Гуманскім. Па вестках, якія маюцца, загатоўлены ў Бэрліне «ліст Зіноўева» быў перададзены адначасна некалькімі шляхамі ў Лёндан. Надзвычайна дакладныя і падрабязныя паказаньні Дружылоўскага рашуча адхіляюць абманную вэрсію ангельскага ўраду аб запраўднасьці так званага „ліста Зіноўева».

Пазьней, у студзені гэтага году, у часе працэсу Шрэка перад лейпцыгскім вярхоўным судом, вядомы пацыфіст Мэртэнс паказаў пад прысягай, што жыўшы ў Жэневе ангельскі публіцыст перадаў яму, што так званы «ліст Зіноўева» быў сфабрыкаваны польскім агентам Пацюркоўскім, які працаваў у цесным кантакце з падсудным Шрэкам.

Калі-б было зроблена расьсьледваньне гэтай справы, дык маглі-б быць прадстаўлены і інш. доказы таго, што менавіта ў зазначаным месцы сфабрыкавана фальшыўка, якая завецца «лістом Зіноўева».

Але брытанскі габінэт ад гэтага расьсьледваньня ўпарта ўхіляецца. Між тым, нават у саліднай газэце «Манчэстэр Гардыян», у нумары ад 23 мая 1927 г., з некаторымі амаўленьнямі, аднак, з належнай яскравасьцю, было зазначана, што гэта фальшыўка, падобна іншым паддзельным дакумантам, была зроблена ў Бэрліне, прычым газэта дабавіла: „ёсьць грунт думаць, што гэты ліст паходзіў з польскай крыніцы ў Бэрліне". Гэтаму запраўднаму паходжаньню фальшыўкі пан Б

У Саюзных Рэспубліках.

79.000 новых ленінцаў.

МАСКВА, 20-III. Статыстычны аддзел ЦК УсеКП(б) падрахаваў папярэднія статыстычныя вынікі кастрычнікаўскага прызыву. З 120.654 падаўшых заявы, прынята ў партыю 79.379 ч.

85 проц. прынятых—фабрычна-заводзкія і транспартныя рабочыя, у ліку якіх 20 проц. з вытворчым стажам звыш 10-ці гадоў.

Гадавы пленум Камуністычнае Акадэміі.

МАСКВА, 21-3. 20-га сакавіка адбыўся гадавы пленум Камуністычнае Акадэміі. Пленум заслухаў даклады т. т. М. Н. Пакроўскага і В. П. Мілюціна аб дзейнасьці Акадэміі і пляне яе працы на 1927-28 г., а таксама абраў прэзыдыум Акадэміі.

Сёлета Акадэмія будзе распрацоўваць праблемы, зьвязаныя з сацыялістычным будаўніцтвам у СССР, і, у асобку, праблемы клясавае дыфэрэнцыяцыі вёскі, пяцігадовага пляну народнае гаспадаркі і г. д. Апроч таго, будзе распачата вывучэньне праблемы калектывізацыі сельскае гаспадаркі і тэарэтычная распрацоўка пытаньняў культурнае рэвалюцыі. Пленум зацьвердзіў плян працы Акадэміі на бягучы год і прызнаў патрэбным узмацніць барацьбу Акадэміі з буржуазнымі і дробнабуржуазнымі напрамкамі ў галіне тэорыі.

Пленум, на падставе статуту Акадэміі, **выключыў з ліку сяброў Акадэміі** водлуг меркаваньняў ідэалёгічнага характару **Е. А. Праабражэнскага, Радэка, Ракоўскага, В. М. Сьмірнова і Троцкага. Новымі сябрамі Акадэміі залічаны т. т. І. К. Лупал, К. Цэткін, Тальгеймер і М. Левін.**

Новы прэзыдыум Акадэміі абраны з 14-ці асоб, у ліку якіх: Бухарын, Варга, Крыніцкі, Мілюцін, Асінскі і Пакроўскі.

Шкоднае галавацяпства.

ХАРКАЎ, 20-3. Абсьледаваньне, праведзенае Мікалаеўскаю РСІ, выявіла безгаспадарчасьць, блізкую да злачынства, на заводзе імя Марты ў Мікалаеве. Робячы заграніцаю заказы і купляючы абсталяваньне, завод ня ведаў, як, калі і дзе зможа яго выкарыстаць. Некалькі месяцаў назад з заграніцы прыбылі машыны, якія і да гэтае пары не выкарыстоўваюцца. Машыны доўга валяліся на заводзе і пакрыліся іржою. Варстаты ад машын, трапіўшыя ў цэхі, выкарыстаны толькі на 25 проц. Некаторыя заграничныя варстаты не адпавядаюць заяўкам і зьяўляюцца нягоднымі.

Пашырэньне вырабу абутку.

МАСКВА, 16-3. У будучым годзе намячаецца пашырэньне вырабу абутку на дзяржаўных скураных фабрыках да 37,3 мільёнаў пар, з іх ня менш 10 мілёнаў пар сялянскага абутку. Некаторыя фабрыкі мяркуецца перавесьці на 2-хзьменную працу пры 7-мігадзінным рабочым дні.

Бытавая пляма.

СЯМІПАЛАЦІНСК, 16-III. У прысутнасьці вялікага ліку рабочых разгледжана на паказальным судзе цікавая бытавая справа. Дыхцяр, партыец з 11-цігадовым стажам, ранейшы парабак, узьнімаючыся ўсё вышэй па службе, стаў судовым працаўніком губэрскага абхвату. Адпаведна павышэньню па службе ў яго зьмяншаліся пачуцьці да сваёй сям'і, якая складалася з жонкі, дачкі і сына. Ён папракаў іх у адсталасьці і хутка пачаў востра зьдзекваца над сваёю жонкаю, якая, ня вытрымаўшы ўсяго гэтага жаху, застрэлілася. Дыхцяр пабраўся з інтэлігентнаю партыйкаю з 9-цігадовым стажам, Тамілаваю. Умовы жыцьця дзяцей, якія сталі ўжо камсамольцамі, пагоршыліся. Урэшце бацька і мачыха выгналі абодвых на вуліцу. Дачка ня вытрывала гэтага і атруцілася.

Выключаныя з партыі Дыхцяры аддадзены пад суд, які засудзіў абодвых на 4 гады астрогу з суровым адмежаваньнем.

Падрабязнасьці шахцінскай контр-рэвалюц. змовы.

КАЛАДУБЫ І ГАЎРУШОНКІ НА СЛУЖБЕ Ў ЧУЖАЗЕМНАЙ БУРЖУАЗЕІ.

„Госьці" з эміграцыі ў Шахцінскім райёне.

Мы атрымалі некаторыя падрабязнасьці контр-рэвалюцыйнай змовы ў Шахтах і характарыстыку галоўных удзельнікаў гэтай змовы—групкі здрадвікаў-інжэнэраў і тэхнікаў, арыштаваных паўночна каўкаскім АДПУ.

Галоўнымі ўдзельнікамі змовы зьяўляюцца Амяльлян, Кірыла і Андрэй Каладубы.

Амяльлян Каладуб—ранейшы ўласьнік капальняў. Гэта—стары чорнасоценец, царскі охраньнік і шпік, белагвардзеец да мозгу касьцей. Ён выслужыўся з абшарніцкага аб'езчыка ў кіраўніка Данецка-Грушаўскіх капальняў. Калі Каладуб папаў на капальні, ён пацягнуў за сабой усю сваю сям'ю—брата Андрэя, пляменьніка Кірыла,—з Тураўскай станіцы, блізкіх і далёкіх сваякоў—тэхнікаў Бабенка, Матусенка і інш.

У 1905 годзе Каладубаўская сямейка дапамагала царскім жандарам прыдушаць рабочыя непарадкі ў шахтах. У 1916 годзе Каладуб сам зрабіўся гаспадаром. Разам з Самойлавым ён адчыніў капальню пад фірмай «Антро-Апром». У 1918 г. Амяльлян Каладуб разам з сваім пляцелем Гаўрушэнка дапамагаў дэнікінскай контр-разьведцы зьбіваць рабочых. Гаўрушэнка браў у рукі «сьвінчатку» і біў паловных чырвонаармейцаў. Пры белых кватэра Каладуба была аддзяленьнем контр-разьведкі. Тут нават жыў памоцнік начальніка шахцінскай контр-разьведкі—ротмістр Сазонаў. Тут зьбіраліся вярхі белагвардзейскай афіцэрыцкіны. Тут арганізоўвалі п'янкі і оргіі. Калі белым трэба было ўцякаць, брат Каладуба, Андрэй, перадаў сваяком 16-гадовай дзяўчыны, якая ў яго служыла, большасьць каладубаўскіх рэчаў. Брат гэтай дзяўчыны быў у шэрагах Чырвонай арміі. У Шахтах чырвонаармейцы заставаліся нядоўга. Калі вярнуліся белыя, Андрэй Каладуб забраў у сваякоў дзяўчыны свае рэчы. Але аднэй сукенкі не хапіла, і за прапаўшую зялёную аксамітную сукенку «самой» пані Каладуб дзяўчына была растраляна.

Андрэй Каладуб усімі спосабамі дапамагаў белым «ратаўнікам». Ён затгатаўляў для іх кажухі, валёнкі. Яму дапамагалі ў гэтым інжэнэры і тэхнікі—Гаўрушэнка, Гузэр, Калганаў (апошні тады быў загадчыкам Петрапаўлаўскіх капальняў). У доме Калганава разьмясьціўся штаб карнага атраду эсаула Чэрняцова.

Як гэта ні дзіўна, але ўся гэта кампанія пасьля 1920 году, калі ў Данбасе ўмацаваліся чырвоныя, уцалела. Паціху Каладубы, Гаўрушэнкі, Гузэры і іншыя прытуліліся ў шахцінскіх капальнях. Калі рабочыя пазнавалі прыхвасьнаў Каладуба, яны выганялі іх з капальні. Самога Андрэя Каладуба рабочыя тры разы выганялі з капальні „Красненькой". Але ён не абражаўся і застаўся загадчыкам гаспадаркі ў суседняй капальні. Яго пазналі і там, і ён перайшоў у трэцюю капальню. Усё гэта ўдавалася таму, што за Каладубава ўступалася шахцінская інжэнэрна-тэхнічная сэкцыя.

Каладубаўскія малайцы, урэшце, занялі добрыя пасады. Калганаў пралез у галоўныя інжэнэры Данецка-Грушаўскага кіраўніцтва капальнямі, Гаўрушэнка—у загадчыкі капальні імя Вароўскага і г. д.

Спадзяючыся, што вернуцца старыя ўласьнікі, якія ў большасьці ўцяклі заграніцу, Каладубы ўзрывалі капальні, намаўлялі супроць савецкай улады рабочых, адмаўлялі нашы гаспадарчыя органы ад распрацоўкі новай капальні, у якой можна было здабыць шмат вугалю. Так, напрыклад, Каладубы скрылі вядомую праходку «Бэссяргенеўскую», якая знаходзіцца недалёка ад капальні «Кастрычнікавай рэвалюцыі». Праходка гэта калісьці належала акцыянэрнаму таварыству «Грушаўскі антрацыт». Яшчэ тады старая капальня была бэтаніравана, ачышчана ад ваданоснага пяску; старыя гаспадары не пашкадавалі аддаць на гэтую справу 400.000 рублёў, бо „Бэссяргенеўка" суліла вялікія багацьці.

А калі савецкая ўлада задумала пачаць правільную эксплёатацыю гэтай буйнай капальні, мясцовыя спэцыялісты, якія знаходзіліся на службе ў чужаземнага капіталу, закрычалі ў адзін голас, што „Бэссяргенеўка" нічога ня варта. Усімі спосабамі яны руйнавалі і расьцягвалі з капальні ўсё абсталяваньне. Калі там нічога не засталося з абсталяваньня, яны зьнялі з вучоту гэтую капальню, зрабілі яе „няспячуючай", выкінулі яе нават з афіцыйных дакумантаў.

Другую капальню, — „Нова-Азоўскую", дзе таксама быў знойдзен магутны і вельмі даступны пласт вугалю, каладубаўскія малайцы згвараўшыся затапілі. Дасканалае абсталяваньне парасьцягвалі. Дарэчы сказаць, да гэтай капальні меў паўную датычнасьць ангельскі капітал.

Аднак, контр-рэвалюцыйныя змоўшчыкі вялі ў сябе суровы вучот расьцягнутага абсталяваньня. У сваіх паказаньнях на сьледзтве некаторыя з арыштаваных так проста і заявілі:

— Мы аглядаліся назад—на ранейшых уласьнікаў.

Гэтыя «аглядкі» сустракалі, аднак, адпаведны поўны ўзаемнасьці водгук «адтуль», з-за рубяжа. Прыяжджалі нейкія цёмныя асобы наведацца, агледзець і ніадаць бадзёрасьці рупліваю прыказчыкам заслужоных шпіёнаў. Цікава, што чым больш узмацнялася сувязь СССР з заграніцай, тым часьцей пачалі прыяжджаць у Шахцінскі райён чужаземныя «госьці». Яшчэ ў 1925 годзе прыяжджаўшыя ў Шахцінскі райён чужаземцы ўсяляк збадзёрвалі каладубаўска-гаўрушынкаўскую кампанію абяцанкамі, што праз тры гады інтэрвэнцыя ўжо будзе абавязкова і што да яе трэба рыхтавацца.

Гаўрушэнкі і Каладубы рыхтаваліся. Наколькі яны былі ўпэўнены ў прыходзе чужаземцаў—відаць з таго, што кожны з шахцінскіх контр-рэвалюцыянэраў загадзя выпрасіў сабе ў гасьцей лепшыя і больш цёплыя пасады. А тыя былі добрыя: нават нявыдатным удзельнікам шпіёнажу абяцалі добрае месца,—ня ніжэй загадчыка капальні.

Але лёс вырашыў інакш. Зразумела, зараз яшчэ ня могуць быць агалошаны ўсе даныя сьледзтва, бо яно яшчэ ня скончаны, але з тых даных, якія мы сёньня паведамляем, відаць, якая агідная і подлая справа рабілася ў Шахцінскім р. Паўночнага Каўказу.

Перад вясеньняй сяўбой.

Абавязковыя культурныя мерапрыёмствы ў сельскай гаспадарцы.

Савет Народных Камісараў СССР выдаў пастанову «Аб пляне дзяржаўных мерапрыёмстваў па сельскай гаспадарцы на 1927-28 год». У якой ёсьць вельмі важны пункт пра культурныя палепшаньні ў сельскай гаспадарцы.

Гэты пункт гаворыць:

«Дзеля больш мэтазгоднага скарыстаньня зямлі і правядзеньня неабходных агрыкультурных мерапрыёмстваў — распрацаваць і прадставіць да 1 верасьня 1928 г. у Дзяржплян СССР даклад па пытаньню аб вызначэньні тых агрыкультурных патрабаваньняў, якія дзяржава павінна прад'явіць да землякарыстальніка, і аб парадку ажыцьцяўленьня гэтых патрабаваньняў».

Такім чынам, дэкрэтам ураду робіцца сур'ёзны крок да абавязковага ўжываньня ўсімі землякарыстальнікамі тых ці іншых культурных мерапрыёмстваў у іх гаспадарцы. У дэкрэце ясна гаворыцца аб патрабаваньнях у гэтым сэнсе з боку дзяржавы.

Само собай зразумела, што гэтыя патрабаваньні павінны быць даступны і магчымы да выкананьня. Да розных катэгорый землякарыстальнікаў можна прад'явіць розныя патрабаваньні: да савхозаў і калхозаў—адны патрабаваньні, для паасобных землякарыстальнікаў—другія, да земляўпарадкаваных і перайшоўшых на шматпольле—адна мерка, да трохпалёўкі—другая, да слабых і больш моцных гаспадарак таксама павінен быць розны падыход.

Што тычыцца бядняцкіх гаспадарак, дык абавязковае правядзеньне імі тых ці іншых палепшаньняў павінна праводзіцца пры дапамозе дзяржавы і каапэрацыі. Малая гаспадарка ў большасьці выпадкаў ня можа праводзіць нават простых агрыкультурных палепшаньняў.

Тут мае значэньне і недахват інвэнтару, і цяжкасьці з насеньнем, і надзвычайная запушчанасьць зямлі, і недахват угнаеньня, і наогул розныя акалічнасьці заняпалай бядняцкай гаспадаркі.

Гэтыя акалічнасьці прымушаюць часта ня столькі думаць аб працы па культурнаму ўздыму сваёй слабай гаспадаркі, колькі аб тым, каб знайсьці заработак на старане. Вось чаму, кажучы аб абавязковым правядзеньні палепшаньня ў землякарыстаньні, дэкрэт у цэлым высоўвае адначасна дзяржаўнае падтрыманьне бядняцкай часткі гаспадарак, **ставячы на першы плян калектывізацыю іх.**

Значна лягчэй прад'явіць абавязковыя патрабаваньні аб правядзеньні тых ці іншых агрыкультурных палепшаньняў у небядняцкай гаспадарцы. Падштурхваньне з боку дзяржавы па гэтай лініі асабліва важна таму, што сярэдняя гаспадарка зьяўляецца галоўным ядром у вёсцы.

Досыць невялікага штуршка і дзелавой ініцыятывы з боку мясцовых органаў улады, каб дамагчыся правядзеньня тых ці іншых культурных палепшаньняў. У гэтым сэнсе ініцыятыва і ўмелае ўмяшаньне райвыканкомаў і сельсаветаў зьяўляецца часта вялікім падмацаваньнем для перадавой часткі вёскі і дае ёй магчымасьць надаць больш шырокі размах намечаным палепшаньням.

Возьмем гэткія пытаньні, як палепшаньне сенажаці, зьнішчэньне папару, узорваньне на зіму, змаганьне з дзікімі травамі, культурнае скарыстаньне грамадзкіх зямель, больш простыя мэліярацыйныя работы і г. д. Тут ня столькі трэба пераконваць, колькі арганізаваць вёску для правядзеньня прасьцейшых культурных мер, накіраваных да палепшаньня гаспадаркі. Якраз гэтага элемэнту—арганізацыі—амаль нідзе няма.

Пастанова саюзнага ўраду намячае распрацоўку пляну абавязковых мерапрыёмстваў толькі к 1 верасьня, але гэта ані не перашкаджае зараз-жа, ужо ў вясеньнюю сяўбу, зрабіць усё мажлівае, бяручы прыклад з тых гаспадарак і райёнаў, якія да гэтага часу былі перадавымі ў гэтым напрамку.

Сярод задач вясеньняй сяўбы пытаньне аб правядзеньні ў абавязковым парадку тых ці іншых прасьцейшых масавых палепшаньняў у вёсцы павінна быць самым неадкладным.

Аб масавай агітацыі да пасяўной кампаніі.

АПА ЦК КП(б)Б прапанавала ўсім АПА ніжэйшых партарганізацый разгарнуць шырокую масавую агітацыю аб значэньні вясеньняй пасяўной кампаніі. На мясцох неабходна шырока папулярызаваць выгады і значэньне калектыўных формаў сельскае гаспадаркі, шматпольля, земляўпарадкаваньня, а таксама растлумачыць мерапрыёмствы партыі ў справе дапамогі беднаце і інш.

Кожны райён у сваіх умовах павінен будзе шырока папулярызаваць свае пляны пасяўной кампаніі.

Для практычнага правядзеньня папулярызацыі пасяўной кампаніі будуць скарыстаны: партыйныя камсамольскія адчыненыя сходы, пашыраныя пленумы РВК і сельсаветы, сходы рабочых савецкіх гаспадарак, сходы сяброў калгасаў, камун, арцеляў, шырокія сялянскія сходы, спэцыяльныя райённыя сходы груп беднаты. Як відаць, усе арганізацыі разам з насельніцтвам павінны будуць улівіць значэньне пасяўной кампаніі, ад папулярызацыі якой будуць залежаць усе посьпехі.

Нарадамы, хаты-чытальні, чырвоныя куткі праводзяць шырокую падрыхтоўку да вясеньняй пасяўной кампаніі, дзе тлумачаць сялянству значэньне яе. Будуць выпушчаны спэцыяльныя нумары насьценных газэт, прысьвечаныя пасяўной кампаніі.

Апроч усяго гэтага даручана ўсім АПА акругкомаў і райкомаў, ва ўсёй вясковай сетцы партыйнай і камсамольскай асьветы правесьці гутаркі аб задачах вясеньняй пасяўн. кампаніі.

Павялічваем засеў лёну.

(Арцель «Восход», Гарадоцкага р.).

Для ўзмацненьня падрыхтоўкі да пасяўной кампаніі наша арцель выдзеліла свае машыны для аўсткі [збожжа. Каапэрацыя ўжо завезла каля 500 пуд. аўсу і іншага насеньня, але востра адчуваецца недахват бульбы і насеньня ільну.

З прычыны недароду ў гэтым годзе, у сялян ільнянага насеньня амаль не засталося.

Усё-ж мяркуецца павялічыць пасяўную плошчу пад лён на 10 проц. і пад бульбу—на 7 проц.

Арцель «Красное Знамя» **павялічвае засеў лёну на 20 дзесяцін.**

Разьмеркаваньне кантрактацыі пасеваў у БССР.

Эканамічная Нарада ўстанавіла наступнае разьмеркаваньне кантрактацыі розных культур у надыходзячую пасяўную кампанію: канюшыны—2000 гэктараў, сэрадэлі—300 гэктараў, лубіну—1500 гэтараў, ячменю броварнага—800 гэктараў, лёну-даўгунцу—2000 гэктараў і значны пляц высадак кармавых буракоў.

Разьмеркаваньне пасяўной плошчы, якая падлягае кантрактацыі, праводзіцца паміж акругамі Белсельсаюзам па ўзгадненьню з НК Земляробства, а па паасобных раёнах—Акрземаддзеламі супольна з Акрсельсаюзамі.

Устаноўлены наступныя разьмеры авансаваньня кантрактацыі пасеваў на насеньне: на канюшыну ад 40 да 60 р. гэктар (беднякі атрымліваюць 60 руб. крэдыту на гэктар, серадняк 50 р., больш заможныя—40 р.), на сэрадэлю—ад 25 да 30 р., на лубін—ад 17 да 23 р., на ячмень броварны—ад 17 да 23 р. і на лён-даўгунец—ад 10 да 14 р.

Патрэбныя для правядзеньня кантрактацыі сродкі павінны быць выплачаны Дзяржбанкам—24 тысячы руб. для пасеву лёну, а на пасеў іншых культур выдаюцца сродкі Белсельбанкам: 100 тыс. руб. на канюшыну, 9 т. руб. на сэрадэлю, 30 тысяч на лубін, 5 тысяч руб. на кармавыя буракі і 16 тысяч руб. на броварны ячмень.

Для разрахункаў з пастаўнікамі ўстанаўляюцца наступныя цэны: канюшына ня ніжэй 14 р. за пуд, сэрадэля 2 р., лубін 1 р., кармавыя буракі 10 р., броварны ячмень 1 р. 40 к., лен даўгунец 2 руб.

Правядзеньне ўсёй апэрацыі кантрактацыі ўсіх гэтых пасеваў ускладаецца на Белсельсаюз.

Менскі акруговы зямельны аддзел дапамог... прыватніку і кулакам.

Ільготы, якія дзяржава прадастаўляе нашым калектыўным гаспадаркам, час-ад-часу, з прычыны нядбайнасьці працаўнікоў савецкіх устаноў, дастаюцца і нашым клясавым ворагам.

Зьвернемся да фактаў.

«Таварыства» прыватніка Мазо.

Уласьнік прыватнага смалярнага заводу з вур. Пісанка, Драчкоўскага сельсавету, гр. Мазо эксплёатаваў сялян бліжэйшай вёскі. Сяляне капалі для Мазо карчы, працуючы па 12-15 гадзін у суткі і атрымліваючы за сваю цяжкую працу капейкі.

Надумаў гр. Мазо шырэй разгарнуць эксплёатацыю свайго заводу, а разам з тым і сялян, ды вось бяда—няма для звароту капітала, але...

Выхад з гэтага становішча быў хутка знойдзены. Арганізуе Мазо са сваіх рабочых «мэліарацыйнае таварыства». Зарэгістраваў яго ў Менскім Акрза і на падставе гэтага атрымаў з Белсельбанку крэдыт у суме 600 руб.

Вядомая рэч, ніякай мэліарацыйнай працы Мазо не праводзіў, а скарыстаў гэтыя грошы на загатоўку сыравіны для пашырэньня вытворчасьці свайго заводу.

«Мэліарацыйнае таварыства» імя Калініна.

Пяць сялян-кулакоў надумалі асушыць сваю сенажаць. Да слова сказаць, усе яны зьяўляюцца кроўнымі і прозьвішча чатырох з іх усё Ксяневічы.

Сказана—зроблена. Яшчэ ў 1926 годзе гэтыя „калектывісты", якія маюць каля 140 дзесяцін зямлі, атрымалі з Чэрвенскага с.-гасп. крэдытнага таварыства крэдыт у суме 1500 руб.

Як і што яны рабілі,—аб гэтым нам невядома, але толькі ў 1927 г. нашыя «калектывісты» арганізуюць на паперы мэліарацыйнае таварыства. Зарэгістравалі яго таксама зноў у Менскім Акрза і па хадайнічаньню апошняга для «працягу работ» атрымалі з Белсельбанку яшчэ 552 руб.

Бачыце, як хутка і без цеганіны ў нас можна атрымаць дзяржаўныя грошы.

На справе-ж, як то сьведчыць ведамасьць гэтага «таварыства», усе грошы разьмеркаваны паміж паасобнымі «членамі» апошняга.

А што скажа Менскі Акрза?

Але ўрэшце ўся справа высьветлілася, і Нарсуд 29 лютага г. г. пастанавіў сыскаць з «мэліаратараў» датэрмінова атрыманы імі ад дзяржавы крэдыт.

Добра, так і належыць, але нас цікавіць,—ці ня трэба было-б разам з гэтымі „мэліаратарамі" прыцягнуць да адказнасьці і тых, хто ім дапамог атрымаць дзяржаўныя грошы і яшчэ на досыць вялікі тэрмін для сваіх уласных патрэб.

Цікава, ці заўсёды ў Менскім акруговым зямельным аддзеле так проста і без цеганіны вырашаюцца справы?

В. З-ў.

Што сказаў усебеларускі зьезд камітэтаў сялянскай узаемадапамогі аб вясеньняй сяўбе.

5-ты ўсебеларускі зьезд камітэтаў сялянскай узаемадапамогі прыняў цэлы шэраг дырэктыў у галіне ўзмацненьня і нармальнага правядзеньня вясеньняй пасяўной кампаніі.

Дзеля забясьпечаньня запатрабаваньняў бядняцкіх гаспадарак у рамонце сельска-гаспадарчага інвэнтару пастаноўлена арганізаваць цэлую сетку майстэрняў з такім разьлікам, каб на працягу 2-х бліжэйшых гадоў арганізаваць да 100 райённых майстэрняў, прычым сёлета павінна быць арганізавана да 50 такіх майстэрняў.

Каб забясьпечыць бяднейшую частку нашай вёскі необходным сельска-гаспадарчым інвэнтаром будзе ўзмоцнена сетка існуючых пракатных і насенна-ачысных пунктаў. Апроч таго, гэтыя пункты маюць быць папоўнены патрэбнымі машынамі і прыладамі. У гэтую кампанію трэба ўжыць рашучыя крокі, каб поўнасьцю нагрузіць насенна-ачыстныя пункты; у першую чаргу трэба даваць карыстацца бядняцкім і чырвонаармейскім гаспадаркам.

Зараз-жа пастаноўлена ўжыць рашучыя захады да ўзмацненьня загатоўкі насеннага матар'ялу па ўсёй сыстэме камітэтаў узаемадапамогі. Дзеля гэтай мэты трэба поўнасьцю выкарыстаць усю гатоўку грамовых сродкаў, якія знаходзяцца ў карыстаньні камітэтаў. Прымаючы пад увагу ня зусім здавальняючую якасьць пасеўнага матар'ялу ўраджаю 1927 г., трэба зьвярнуць асаблівую ўвагу на ачыстку насеньня. У райёнах, дзе пашырана сажа, насеньне трэба абавязкова пратручваць; дзеля атрыманьня фармаліну ці куварвасу, трэба зварачвацца да райённых агрономаў.

Вялікая ўвага зварачаецца на дапамогу бядняцкім і чырвонаармейскім гаспадаркам, у якіх адчуваецца брак рабочае і конскае сілы. У пэрыяд вясеньніх сельска-гаспадарчых работ і пры аборы ўраджаю павінна быць арганізавана працоўная дапамога ў выглядзе талакі.

Улічваючы неабходнасьць пашырэньня мерапрыёмстваў па кантрактацыі засеваў, асабліва тэхнічных культур, камітэты узаемадапамогі павінны правесьці адведную працу па ўцягненьні сяброў таварыства па кантрактацыі пасеваў, асабліва бядняцкіх гаспадарак.

НАЦМЕНШАСЬЦІ ПОЛЬШЧЫ НА ПАРЛЯМАНЦКІХ ВЫБАРАХ.

Як прызнае сама польская буржуазея, у межах сучаснае польскае дзяржавы да пануючае нацыянальнасьці належыць толькі дзьве траціны ўсяе насельнасьці, а адна трацінаприходзіцца на так званыя „нацыянасьці" (mniejszości narodowe). Па падлічэньнях, якія выходзяць ад розных дзеячоў самых нацыянасьцяў, процант няпольскае насельнасьці ў сучаснай Польшчы дасягае 40 проц.

У адносінах да ўсіх нацыянасьцяў польская буржуазея імкнецца праводзіць аднакавую палітыку ўціску і дэнацыяналізацыі ня толькі ў адносінах да тых нацыянасьцяў, якія расьселены на ўсёй дзяржаве (яўрэі, часткова немцы), але таксама і да тэрытарыяльных нацыянасьцяў (украінцы, беларусы, часткова немцы), якія на украінных абшарах складаюць большасьць насельнасьці.

Дэнацыяналізатарская палітыка польскае буржуазеі сустракае адпор з боку нацыянасьцяў, але адпор гэты неаднакавы і залежыць ад матар'яльнага і культурнага разьвіцьця адпаведнае нацыянальнасьці. Найменей культурнаю і заможнаю зьяўляецца беларуская нацыянасьць, і дэнацыяналізатарскі націск польскае буржуазеі найцяжэй адбіваецца якраз на беларусах. Няпольскія нацыянальнасьці Польшчы розьняцца паміж сабою ня толькі спрэднім матар'яльным узроўнем і розناю вышэйшю культурнасьці, але таксама і мераю сацыяльнае дыфэрэнцыяцыі і тою роляю, якую ў нацыянальна-культурным і палітычным жыцьці адпаведнае нацыянальнасьці адыгрывае яе буржуазея. У гэтым сэнсе на процілеглых канцох знаходзяцца і геаграфічна процілеглыя нацыянасьці—беларусы і немцы.

Пагроза саману існаваньню няпольскіх нацыянальнасьцяў Польшчы з боку валяўнічага польскага нацыяналізму прымусіла іх у 1922 г. аб'яднацца разам дзеля супольнае абароны. На час соймавых і сэнацкіх выбараў 1922 года быў створаны так званы „Блёк нацменшасьцяў", які правёў 81 дэпутата ў сойм і 25 у сэнат. Гэтая лічба, як лёгка пераканацца простым вылічэньнем, не адпавядае сапраўднаму процантнаму ўдзелу нацменшасьцяў Польшчы ў агульнай масе насельнасьці. Пры захаваньні нармальных процантных суадносін нацменшасьці павінны былі-б мець 150-170 дэпутатаў у сойме і 35-45—у сэнаце. Малая нацыянальная самасьвядомасьць і неарганізаванасьць беларусаў з аднаго боку і наўдзел у выбарах украінцаў Усходняе Галіцыі з другога боку—былі галоўнымі фактарамі, якія не далі магчымасьці няпольскім нацыянальнасьцям дасягнуць большага прадстаўніцтва ў парляманце.

Але тая лічба мандатаў, якую нацменшасьці атрымалі на выбарах 1922 году, выявілася нечаканаю для польскае буржуазеі і вельмі ўстрывожыла яе. Соймавыя і сэнацкія выбары 1922 г. былі першымі парляманцкімі выбарамі, у якіх Заходняя Беларусь прымала ўдзел, і зьявіліся экзаменам яе палітычнае дасьпеласьці. Як для першага разу, вынік быў вельмі добры, неспадзяваны ні для ўрадавых польскіх сфэраў, ні нават для самых арганізатараў-беларусаў. 11 мандатаў у сойм і 3 у сэнат паказалі, што беларускія народныя масы Заходняй Беларусі здольны да масавае арганізаванае дзейнасьці ў абставінах буржуазнага парляментарызму, і што з беларусамі трэба лічыцца. У далейшым у сойме было толькі 9 беларусаў, бо адзін дэпутат быў засаджаны ў турму (С. Баран), а другі (С. Якавюк) уцёк заграніцу, ратуючыся ад арышту.

Хоць соймавая дзейнасьць беларускіх дэпутатаў не заўсёды была ўдалаю (узяць хаця-бы падтрыманьне ўраду гэн. Сікорскага), тым ня менш яна мела вялікае значэньне ў некалькіх адносінах. Папершае, яна зьвярнула ўвагу Заходняе Эўропы на налічнасьць на Ўсходзе Польшчы значных беларускіх масаў у становішчы бясправя і прыніжэньня; падругое, яна прывучыла польскую буржуазею лічыцца з беларусамі; патрэцце (і самае важнае)—яна прывучыла беларускую насельнасьць да выкарыстоўваньня легальных спосабаў адстойваньня сваіх праў. Соймавыя выступленьні беларускіх дэпутатаў і іх інтэрпэляцыі далі шмат матар'ялу да ўразуменьня сучаснага становішча Заходняе Беларусі. Іх-жа паездкі ў розныя мясцовасьці і выступленьні падчас у самых глухіх кутках краю значна прычыніліся да ўзьяцьця нацыянальнае і клясавае сьвядомасьці беларускіх народных масаў.

«Блёк нацменшасьцяў» 1922 г. быў творам штучным, які быў выкліканы асаблівасьцямі польскага выбарнага закону, недагоднага для дробных групаў. Пасьля выбараў спачатку утварыліся чатыры асобныя нацыянальныя клюбы, а далей пайшоў раскол у паасобных клюбах. Клясавы момант стаў выбірацца наверх з-над часова прыкрыўшага яго лёзунгу агульна-нацыянальнага і міжнац. аб'яднаньня.

Чым бліжэй надыходзілі новыя соймавыя і сэнацкія выбары, тым ясьней станавілася, што блёк тыпу 1922 г. болей немагчымы. Далёка зайшоўшае партыйнае разьмежаваньне ў беларусаў і украінцаў і абвастрэньне сацыяльнае барацьбы ў Заходняй Беларусі і Украіне рабілі гэткі блёк немагчымым. Таксама і сярод яўрэяў ідэя новага блёку па тыпу 1922 г. не спаткала агульнае прыхільнасьці.

Са значнымі цяжкасьцямі быў створаны блёк звужанага тыпу—адных толькі буржуазных арганізацый: украінскіх, нямецкіх, яўрэйскіх і беларускіх. У Заходняй Беларусі да блёку далучыліся хадэкі і сельсаюзьнікі Яромічa і Рагулі, у Заходняй Украіне—«Ундо». Левыя беларускія і украінскія арганізацыі пайшлі на выбары самастойна, разьбіўшыся на некалькі яшчэ болей дробных групаў: правіца і лявіца б. «Грамады» ў Заходняй Беларусі, правы і левы «Сельроб» у Заходняй Украіне (галоўнымчынам у Палесьсі, Валыні, Холмшчыне), украінскі сацыялістычны блёк (галоўным чынам у Галіцыі).

Польская буржуазея і польскі ўрад выказалі рэзкую варожасьць да ідэі аднаўленьня блёку нацмен у абхвацe 1922 г., а да блёку буржуазнага аднесьліся больш спакойна, ведаючы, што ў Заходняй Беларусі і на Валыні ён асаблівага посьпеху мець ня будзе.

Затое ўжо сваю энэргію польскі ўрад скіраваў на прасьледваньне і разбурэньне левых беларускіх і украінскіх арганізацыяў. Разгром «Грамады» за цэльны год перад выбарамі і засаджэньне ў турму ўсіх яе актыўнейшых працаўнікоў меў на ўвазе найперш за ўсё выбарныя меркаваньні: ня даць актыву Грамады падгатаваць выбары і кіраваць імі. Працэс 133-х у Беластоку незадоўга да выбараў, працэс 135 на Валыні, назначэньне суду над першаю часткаю б. грамадаўцаў перад самымі выбарамі—усё гэта мела на ўвазе стварарызаваць беларускіх і украінскіх выбаршчыкаў.

Не зважаючы, аднак, на ўсё гэта, агульная лічба дэпутатаў ад нацменшасьцяў павялічылася,—праўда, нязначна, але ўсё-ж павялічылася. Важна тое, што яна не паменшылася. Надзеі польскае буржуазеі і «санацыйных» адміністратараў, што такія меры значна зьменшаць прадстаўніцтва ад нацменшасьцяў, не апраўдаліся. Гэта зьяўляецца вялікаю перамогаю нацмен. Агулам у Сойм прайшло 88-89 дэпутатаў нацмен, ня лічачы прайшоўшых па ўрадаваму блёку, у якім значацца—паміж іншымі—двое «беларусаў», двое яўрэяў і г. д.

Пры першых вестках аб выніках выбараў урадавы друк трыумфаваў ня толькі таму, што ўрадавы блёк здабыў неспадзявана шмат мандатаў, але таксама радаваўся разьбіцьцю «Х'епа-Пяста» і нацмен, бо па блёку нацмен прайшло 56 дэпутатаў. Але ў далейшым аказалася, што агульная лічба дэпутатаў ад нацменшасьцяў не паменшылася, а нават павялічылася і што радавацца няма чаго. У сэнат-жа проціў 25 нацмен у 1922 годзе прайшло 22 у гэтым годзе.

Калі прыглядзецца да лічбы дэпутатаў Сойму і сэнатараў па асобных нацыянальнасьцях, дык атрымліваецца такі малюнак. Немцы павялічылі сваё прадстаўніцтва ў Сойме (з 17 да 19) і поўнасьцю захавалі ранейшае прадстаўніцтва ў Сэнаце (5). Немцы могуць быць зусім задаволены вынікам выбараў, бо маюць нават больш, чым ім належыцца адпаведна іх процанту. Нямецкая насельнасьць паказала прыклад вялікае арганізаванасьці і сьвядомасьці. **Процант удзелу ў выбарах даходзіў нават да 100 проц.**, канкуэнцыі сьпіскаў і разьбіцьця галасоў ня было. Наадварот, немцы скарысталі разьбіцьцё польскіх галасоў. У першых вестках аб выніках выбараў гаварылася аб 24-25 нямецкіх мандатах у Сойм. У далейшым выявілася, што весткі аб нямецкай перамозе пераўвялічаны, але ўсё-ж немцы могуць быць зусім здаволены.

Нядрэнна стаць выбарныя справы украінцаў. Левыя сьпіскі здабылі 20 мандатаў у Сойм, правае «Ундо» (Украінскае Нацыянальна-Дэмакратычнае Аб'яднаньне)—26 соймавых мандатаў. У першых вестках колькасьць украінцаў была пададзена менш сапраўднасьці, і прайшло некалькі дзён, пакуль польскія буржуазныя газэты абвясьцілі няпрыемную дзеля іх праўду. 46 украінцаў у Сойме зьяўляюцца прыкрым сюрпрызам дзеля польскае буржуазеі. У Сэнаце проціў ранейшых 6 сэнатараў украінцы цяпер маюць 10. Зразумела, што гэта менш, чым украінцам належыцца адпаведна іх процанту, але ўсё-ж гэта зусім здавальняючы вынік у абставінах тэрору, працэсу 135, масавых арыштаў, забароны сьпіскаў, разьбіцьця галасоў.

Прадстаўніцтва яўрэяў значна зьменшылася: замест 35 дэпутатаў у Сойм—

Жыцьцё і праца асьветніка.

Праца пашыраных пэдсаветаў і апорных школ.

Для падняцьця кваліфікацыі вясковага настаўніцтва і павышэньня вытворчасьці школы па райёну, з пачатку гэтага навучальн. году ўтворана сетка апорных школ, а каля іх згуртованы пашыраныя пэдсаветы з акаляючага настаўніцтва. Хоць тэрмін існаваньня пашыраных пэдсаветаў яшчэ невялікі, але ён дае ўжо пейкі вопыт, якім траба падзяліцца.

На нарадзе старшынь пашыраных пэдсаветаў Сьмілавіцкага райёну, якая адбылася 11 сакавіка ў Сьмілавічах, выявілася наступнае.

Большасьць пэдсаветаў працуе, удзел прымае 80 проц. настаўніцтва; пратакольных пасяджэньняў адбылося за гэты год 5-6. Разглядаліся арганізацыйныя і праграмна-мэтадычныя пытаньні. Распрацоўка якога-б то ні было пытаньня загадзя даручалася аднаму-двум таварышом, якія, добра падрыхтаўшыся, рабілі даклад на нарадзе пашыранага пэдсавету, дзе гэта пытаньне ўсебакова абгаварвалася і выносілася матывіровачная пастанова, якая ўводзілася ў школьную працу.

Асаблівай увагі заслугоўваюць практычныя лекцыі, у крытычным разборы якіх прымае ўдзел усё настаўніцтва, дзе яскрава падмячаюцца ўсе недахопы, якіх сам выкладчык зачастую не заўважае.

Праца апорнай школы, як прыклад для ўсіх акаляючых, наступная:

Выкладаньне вядзецца ва ўсіх групах па комплексным сыстэме. Распрацоўка матар'ялу робіцца на тыдзень, падрахунак, або вучот—за дзень. Мэтад—пераважна слоўны. Сярэдняя пасьпяховасьць вучняў 80 проц., веды па навыках здавальняючыя.

Ёсьць вучнёўскае самакіраваньне. Дзеці выпісваюць газэты і журналы.

Адносіны насельніцтва да школы добрыя, што відаць з дапамогі яго школе прывозам дроў за вёрст 30-40.

З пытаньняў і спрэчак выявілася, што ў даваньні практычн. лекцый назіраецца выпадковасьць, няма сталай напярэдняй падрыхтоўкі і мэтавай устаноўкі. Таксама веды па навыках можна лічыць здавальняючымі, калі параўнаць 4 групу вясковай школы з тэй самай групай сямігодкі, і што вучні-выпускнікі вясковых школ ня могуць пасьпяваць у У клясе сямігодкі. Краязнаўчага матар'ялу ў комплексах ня толькі вясковых школ, але і сямігодак вельмі мала, і праца гэта вядзецца ня так, як належыць. Хоць дакладчыкі і казалі, што вучні добра ведаюць свой край і мясцовае жыцьцё, але гэта нямое веданьне, не пашыраецца шуканьнем, ня робіцца прычынай сувязі ў зьявах мясцовага жыцьця і підзе гэта жыцьцё ў школе не адбываецца. Гэты бок працы вельмі кульгае.

Нарада ўхваліла ажыцьцявіць наступнае:

Зьнішчыць выпадковасьць у даваньні практычных лекцый і наладзіць сталую папярэднюю іх падрыхтоўку; практычныя лекцыі нарада лічыць вельмі карыснымі; абавязкова плянаваць і падлічваць школьную працу для назапашваньня вопыту; пашыраным пэдсаветам дапамагчы аднакамплектавым школам канчаткова перайсьці на комплексную сыстэму выкладаньня; узмацніць працу вучнёўскага самакіраваньня і ў набыцьці сацыяльных звычак; сямігодкам паглыбіць працу і вопыт свой распаўсюджваць на 4 камплект. і др. школы, для чаго ўліцца ў пашыраныя пэдсаветы свайго сельсавету.

У грамадзка-карыснай працы ставіць мэту і дамагацца рэальных вынікаў яе. Давесьці заняткі да канца навучальнага году з поўным вучнёўскім складам, растлумачыць бацьком палажэньне аб увядзеньні ўсеагульнага навучаньня. Кожнай школе мець сталы вучот дзяцей школьнага ўзросту бедноты і батрацтва для ахопу іх школаю ў будучым навучальн. годзе на ўсе 100 процантаў.

Краязнаўчую працу разьвіваць праз увязку ў пляны мясцовага матар'ялу, які па апрацоўцы лічыць, як навуковую вартасьць для данай мясцовасьці.

Сьмілавічы. **Шыдлоўскі.**

Разумова адсталыя вучні ў школе.

Балючым зьявішчам у жыцьці і працы савецкае школы зяўляюцца гэтак званыя разумова адсталыя дзеці. Гэты элемэнт, нават будучы нязначным на колькасьці ў нашых школах наогул, усё-ж такі, пакуль ён ёсьць, перашкаджае нармальнай, працы і аб ім патрэбна гаварыць, патрэбна шукаць сродкі і мажлівасьці, каб ад яго школа або зусім пазбавілася, або процант усіх адсталых быў зьведзены да мінімума.

Праўда, да сучаснага моманту гэтаю справаю займаліся малавата, нягледзячы на тое, што справа гэтая ня новая, што гэтая справа мае месца ня толькі ў сучаснай савецкай школе, але яна з посьпехам існавала і ў школе дарэвалюцыйных часоў.

Ужо тады некаторыя выдатныя пэдагогі і школьныя ўрачы прабавалі знарачвадь грамадзкую думку на гэтае хворае зьявішча, таму што школа знала адзіны сродак барацьбы з гэтым зьявішчам—гэта зваленьне са школы за непасьпяховасьць. У перадрэвалюцыйныя гады, 1910-13 г., па вялікіх гарадох, як Масква, Петраград і інш., гарадзкія самакіраваньні і дзеячы па нарасьвеце выносілі пастановы аб неабходнасьці арганізацыі дапаможных груп дзеля адсталых, непасьпяваючых вучняў, а таксама неабходнасьці вывучэньня прычын аб'ектыўнага і суб'ектыўнага характару, на глебе якіх вырасла непасьпяховасьць.

Прыходзіцца згадзіцца, што ў гэтым напрамку зроблена раней, як і цяпер, мала, ня гледзячы на тое, што лік непасьпяховасьці сярод вучняў іншы раз і тады быў каласальны — да 25 проц. (справаздача на зьезьдзе дзеячоў нарасьветы ў 1910-11 навуч. годзе). Зразумела, што савецкая школа пакуль што яшчэ хварэе гэтай хваробай. Органы сацвыху Наркамасьветы, а таксама і акруговая інспэктура шчыра бяруцца за вывучэньне гэтае справы, але да гэтага часу посьпех у працы невялікі. Праўда, па гор. Менску за апошнія два гады заснаваны дзьве групы дзеля разумова адсталых вучняў (здаецца абедзьве першыя), напісана некалькі абежнікаў агульнага зьместу па гэтаму пытаньню і, калі не памыляюся, усё. Мне, здаецца, што справу вырашыць ня так проста і вылячыць хваробу адчыненьнем дзьвюх груп, або абежнікамі нельга. Тут патрэбна ўпартая праца як у школе, так і па-за школаю, каб дасканала вывучыць прычыны, на глебе якіх вырасла непасьпяховасьць таго ці іншага вучня, якая мае месца ня толькі ў малодшых клясах, але назіраецца і ў старэйшых. Пры гэтым неабходна памятаць, што прычыны непасьпяховасьці ў значнай частцы носяць сацыяльны характар. Тут не апошнюю ролю займаюць кватэрныя ўмовы жыцьця, харчаваньне, хваравітасьць бацькоў, агульнае становішча здароўя вучня і пасобныя дэфэкты: органаў мовы, нэрвовасьць, блізарукасьць, слабае разумовае і фізычнае разьвіцьцё і г. д.

Кіруючым нарасьветаю органам неабходна паклапаціцца аб арганізацыі дзеля бяднейшай часткі вучнёўства гарачых сьнеданьняў, наогул матар'яльнай дапамогі вучням бедных бацькоў, а таксама на лета арганізаваць дзеля такіх адсталых дзяцей калёнію дзе-небудзь за горадам. На бліжэйшы час па школах, хаця б некаторых, арганізаваць дапаможныя групы ня толькі першага, але і другога канцэнтру, а на далейшы час праводзіць дасьледаваньне ў гэтым напрамку.

І. Масюкевіч

Аб матэматыцы ў школе.

Выкладаньне матэматыкі ў школе мае вялікае значэньне, як практычнае, так і тэарэтычнае. Практычнае значэньне матэматыкі добра ведае кожны рабочы і селянін, але мала хто зьвяртае ўвагу на вялікае выхаваўчае значэньне матэматыкі, апрача настаўнікаў. Ды і ня ўсе настаўнікі зьвяртаюць належную ўвагу на дысцыплінуючае і сыстэматызуючае значэньне матэматычных вылічэньняў. Часта мала зьвяртаецца ўвага на самую сыстэму і мэтады выкладаньня, на лёгчынасьць матэматычных разважаньняў і правільнасьць запісаў. У гэтым напрамку справа абстаіць надзвычайна дрэнна. Лічыцца, што важна атрымаць вынік, а якім чынам ён здабыў гэта—ня так важна. Такая пастаноўка пытаньня, бязумоўна, няправільна і асабліва для масавае школы і сямёхгодкі. Тут патрэбна асаблівая правільнасьць, сыстэматычнасьць, актуальнасьць, што мае значэньне ў сэнсе выхаваньня ўдумлівасьці, матэматычнай залежнасьці і г. д. А паміж іншым, у сшытках вучняў па матэматыцы мы сустракаем досыць часта шмат нядбайства ў запісах, што ў сваю чаргу, робіць уплыў і на запісы па мове.

На вялікі жаль, нашы сучасныя мэтодыкі матэматыкі (у тым ліку і найбольш пашыраная мэтодыка Ланкова) чамусь мала альбо зусім не зьвяртаюць увагі на прыёмы і тэхніку вылічэньняў, разьвязваньня задач, на што ранейшымі мэтадыстымі зварочвалася належная і патрэбная ўвага.

Гэты недахоп неабходна і трэба вы правіць хаця б спэцыяльным мэтадычным ліс ом.

Вельмі патрэбны для вучняў масавае школы падручнікі (задачнікі), без чаго нельга паставіць матэматыку ў школе на належную вышыню. Нельга ж настаўніку ўвесь час самому складаць задачы. Ды і ня ўсім гэта над сілу. А вучні просяць даваць ім задачы для разьвязваньня і ахвотна самі працуюць над пасільнымі і цікавымі задачамі. Запатрабаваньні вучняў, бацькоў і настаўніцтва ў адносінах да забясьпечаньня **належнымі** задачнікамі трэба забясьпечыць. Толькі неабходна мець на ўвазе, каб задачнікі былі **сапраўды задачнікамі** адпаведнага зьместу, а не падручнікамі па грамадазнаўству, географіі ці чаму-небудзь іншаму.

Добры задачнік і **практычны** мэтадычны дапаможнік чакаюцца настаўнікамі, вучнямі і іх бацькамі.

В. С.

Барысаў.

Кулаччо—ворагі настаўніцтва.

(м. Пухавічы, Менск. акр.).

На сходзе сялянскае часткі насельніцтва нашага мястэчка з мэтаю самаабкладаньня на культурна-сацыяльныя патрэбы арганізаванае кулаччо сустрэла настаўніцтва патрабаваньнем ня прымаць удзелу ў абгаварэньні і галасаваньні прапаноў, баючыся, што настаўніцтва зможа ўгаварыць сялян узяць на сябе абавязкі выплаціць належную суму на гэтыя патрэбы.

Гарачыя спрэчкі ў працягу значнага часу паказалі, што серадняцтва з беднатой цалкам стаіць за самаабкладаньне.

Вынікам сходу былі пастановы аб налажэньнях на карысьць школы 100 руб., пажарнага таварыства—100 р. і больніцы—50 р. **Сьведка.**

Што перашкаджае культурнаму будаўніцтву.

(с. Юравічы, Полацкага райёну, Полаччына).

Кожнаму вядома, што толькі сяброўская, дружная спайка ў калектыве працаўнікоў дапамагае добраму вырашэньню пастаўленае мэты.

На вялікі жаль, яна часта ў калектывах нашых працаўнікоў адсутнічае, а адсюль вядома—склокі і паслабленьне працы.

Я хачу даць прыклад з калектыву настаўнікаў Юравіцкай сямігодкі. Там усё было-б добра, каб не забраўся туды адзін маланхалічны, эгаістычны настаўнік. І вось, ня гледзячы на тое, што ён толькі настаўнік, часам выкідвае такія справы, што адштурхвае людзей ад калектывізму, абкідвае іх грязьзю, а адсюль і паслабленьне працы.

Адным словам, ён робіць так, як яго «левая нага захоча». Спадабалася яму маладая настаўніца з сямігодкі. Ну, што-ж, калега! Спачатку хадзіў, гаварыў, ведаеце: „Я вам друг і таварыш" і г. д., потым стаў прыставаць з каханьнем і калі ня ўчуў узаемнага адказу, адразу пачаў сыпаць грязь, пачаў прыдзірацца па працы (бо ён-жа сэкратар пэдсавету), гаварыць, што ваша праца ні к чорту ня варта і г. д., чым, бязумоўна, падарваў аўтарытэт яе як сярод настаўнікаў і вучняў, так і сярод насельніцтва.

Не спадабалася яму, што другая настаўніца выступае супроць такіх яго дзеньняў і ён нападае на яе.

Як толькі загадчык адлучыўся, а застаўся намесьнікам ён, зараз-жа звальняе яе з дадатковае пасады дзелавода, якую яна сумленна выконвала. Ды і як звальняе! Ня маючы на гэта ніякага права Намесьнікам стаў 4 студзеня, а звольніў 3 студзеня.

І, апрача таго, пусьціў сярод мясцовага актыву і часткі насельніцтва такія нават чуткі, што яна чуць ня контр-рэвалюцыянэрка. А сам ня ведае таго, што яна ў працягу 10 год была найлепшай вясковай актывісткай, некалькі разоў абіралася членам сельсавету, райвыканкому, прымала актыўны ўдзел у грамадзкім жыцьці. А сам «намесьнік» не працуе нават яшчэ і двух год.

Вось такія асобныя тыпы ў калектыве падрываюць яго спайку, а ад гэтага культурае праца.

А райённае інспэктарскае вока, замест таго, каб наладзіць справу, прыветліва ўсьміхаецца дэзарганізатару.

Час скончыць з такімі адносінамі. У нас цяпер культурная рэвалюцыя, якую мы павінны правесьці ў першую чаргу сярод сябе.

Адам Палын.

„ВЫТВОРЧАЕ" ПЫТАНЬНЕ НА АМСЬЦІСЛАЎСКАЙ РАЙЁННАЙ КАНФЭРЭНЦЫІ ПРАЦАЎНІКОЎ АСЬВЕТЫ.

Аб неабходнасьці вытворчых пытаньняў на прафсаюзных канфэрэнцыях выказаўся ЦК нашага саюзу. За неабходнасьць гэтых пытаньняў адгукаўўся цэлы пэраг таварышоў на „Старонцы асьветніка". Але зусім інакшае ўражаньне зрабіла гэта пытаньне на Амсьціслаўскай канфэрэнцыі. Даклад аб становішчы вытворчай працы ў райёне рабіў райённы інспэктар асьветы. Пачаў ён з таго, што ён аб'ехаў 30 школ, бачыў тое, быў там, усё «прекрасно», усе ніздзячыя на добра „комплексны мэтад" расьце і шырыцца, мае свае вынікі (а якія, ні слова) і г. д. Бязумоўна, у дакладзе ня было ніякага аналізу працы як школ, так і палітасьветных устаноў і даклад не здаволіў канфэрэнцыю.

Пачаліся пытаньні і тут больш яскрава высьветлілася, што інспэктар працу месц ня вывучыў, а „аб'ехаў" і нават толкам не апыхаў. Інспэктару невядома самакіраўніцтва школ, інспэктару невядома, як навучаюць пісьму ў школах, інспэктару невядома грамадзянская прада школ, інспэктар да гэтага часу сам ня ведае, што такое комплекс і што за зьявырына мэтад, інспэктар да 1 студзеня ня ведаў колькі існуе лікпунктаў, да 10 сакавіка ён іх падлічыў, але яны адчыняліся стыхійна, бяз усякага кіраўніцтва і да гэтага часу ў інспэктара няма пляну аплаты за лікпункты, няма пляну выпуску, няма ніякага мэтадычнага кіраўніцтва. Заместа плянавага адчыненьня лікпунктаў і правільнага разьмеркаваньня сродкаў на гэту справу (асигнавана 1927 руб.), ён выпусьціў некалькі адозваў да настаўніцтва. Поўная адсутнасьць кіраўніцтва з боку інспэктара палітасьветнай працай: у працягу зімы ня склікана паводная нарада палітасьветнікаў, заг. хат-чыт. не атрымліваюць ні жывога, ні пісьмовага кіраўніцтва; аб масавай праны хат-чыт. інспэктар ня мае ніякага ўяўленьня. А на запытаньне як працуюць масавыя арганізацыі пры хатах чытальнях і як яны забясьпечаны патрэбнай літаратурай інспэктар катэгарычна заявіў, што гэта не яго справа. Бязумоўна, аб тым, які, напр., хаты-чыт. прымаюць удзел у рэалізацыі сялянскай пазыкі і гаварыць ня прыходзіцца.

На запытаньне, як разгортваецца школьнае будаўніцтва ў райёне, інспэктар адказаў, што ён „больш месяца складаў сетку, аддаў на яе ўвесь час, але яна аказалася нязгодная і зараз яе трэба ўноў перакладаць". А як практычна ідзе справа будаўніцтва, як у гэту справу ўцягнута насельніцтва, інспэктару зусім невядома. Невядома як будуць скарыстоўвацца зямельныя вучасткі.

Праграмамі школы забясьпечаны ня ўсе і несвачасова. Інспэктару невядома як і дзе арганізоўваліся школы сялянскай моладзі і як яны зачыніліся.

Калі некаторыя настаўнікі ў спрэчках пыталіся сказаць, што інспэктарам нічога ня зроблена і што з боку інспэктара няма ніякага кіраўніцтва, то інспэктар, абураны, у заключным слове гатоў-бы сьперці з тварам зямлі такіх настаўнікаў: „Возьму я яго «фізяномію», я ведаю чыё гэта насьледзьдзе" і г. д. А калі абраная камісія пачала пісаць праўдзівую рэзалюцыю, то і тут інспэктар абурыўся і гатоў быў кулакі ўжыць. Але ў выніках камісія зазначыла (хоць дужа мякка) усе недахопы. Праўда, толькі па тых пытаньнях, якія інспэктар прызнаў сваімі. Аб дасягненьнях камісія нічога не сказала, а каб не пакрыўдзіць „начальства" дадала пункт: „Працу прызнаць здавальняючай". Праўда, па гэтаму пункту камісія раскалолася на дзьве часткі: адна, якая не баялася „начальства" і ўносіла пастанову не даваць а ц э н к і працы, таму што нечага паніць, а другая з-за нашаны гэты пункт унесла. Для канфэрэнцыі гэта было ўсёроўна, вясковае настаўніцтва свае балючыя пытаньні ня вырашыла: з чым прышла на даклад, з тым і вышла, толькі час дарэмна страціла. Праўда, адзін досыць сьмелы настаўнік (якога інспэктар таксама вылаяў) заклікаў настаўніцтва не зварачаць увагі ні на даклад, ні на інспэктара, а самім абгаварваць свае балючыя пытаньні самастойна, але з гэтага нічога не палучылася. Так „вытворчае" пытаньне і скончылася. Які можна зрабіць вывад: на кіруючую культурную працу патрэбна пасылаць людзей, якія-б цікавіліся гэтай працай, былі-б хоць больш-менш падрыхтаваны да яе, а не балталіся, ня дурылі-б людзям галаву і не атрымоўвалі-б дарма грошы. Патрэбна катэгарычна адмовіцца ад „пашаны" і страхаў у абгаварэньні нашых недахопаў. Бязумоўна, часьцей і часьцей патрэбна ставіць вытворчыя пытаньні на нашых канфэрэнцыях і не на агульныя тэмы, а на асобных галінах працы. Бязумоўна, увязваючы тэарэтычную ўстаноўку з практычнай пастаноўкай нашых культасьветных устаноў.

Вока.

НЕПАРАДКІ У БУДАЎНІЦТВЕ ТРЭБА ХУТЧЭЙ ЗЬНІШЧЫЦЬ.

„Лесбел" вядзе будаўніцтва бяз пляну і каштарысу.—Матар'ялы для будаўніцтва не падрыхтаваны.—Дырэктыва аб зьніжэньні індэксу на 15 проц. наўрад ці будзе выканана.

ГАЛАВАЦЯПСТВА, А НЕ БУДАЎНІЦТВА.

„Быстрота и натиск".

Упяршыню думка аб пабудове Бабруйскага камбінату нарадзілася яшчэ ў 1925 г.

Ніякіх даных аб ступені мэханізацыі намечаных да пабудовы заводаў, ніякіх даных аб патрэбнай сілавой энэргіі і аб кошце ўсяго будаўніцтва «Лесбел» у той час ня меў.

Заклікае да сябе ў габінэт старшыня праўленьня «Лесбела» галоўнага інжынэра.

— Калі ласка, праэкцік, арыентыровачны, вядома...

— Які?

— Да камбінату ў Бабруйску...

— Ды што там доўга гаварыць? Да вайны гэта каштавала-б 200000 руб., ну, ды мэханізацыя яшчэ 100000,—значыцца, тысяч трыста.

— А цяпер... цяпер, скажам, тысяч 600000, ну, а для дакладнасьці возьмем 1200000 р.

— Лоўка ў вас выходзіць!—Галоўнае, «быстрота и натиск» відаць,—адказаў старшыня праўленьня інжынэру.

Сказана—зроблена. Так і ў плян унесьлі.

Камбінат трэба будаваць хутчэй.

Увосень 1925 г. у Беларусь прыехала камісія Савету Працы і Абароны. Паміж іншым, камісія, азнаёміўшыся з меркаваньнямі «Лесбела» аб пабудове ў Бабруйску камбінату, прызнала гэта вельмі мэтазгодным і дала заключэньне, што завод трэба будаваць хутчэй.

— **Хутчэй? Што-ж, гэта мы можам, вось толькі азнаёмімся з пастаноўкай дрэваапрацоўчай прамысловасьці заграніцай.**

У канцы лютага паехалі 2 прадстаўнікі «Лесбела» заграніцу. Азнаёміліся. Прыехалі.

— Эх, заграніцай! Тэхніка далёка пайшла наперад!..

— Далёка, кажаце? Ну, дык складзем праэкт па-загранічнаму. А па-загранічнаму—дык, калі ласка, 3600000 руб. (згодна папярэдніх падлікаў)!

Праэкты праэктамі падганяюцца...

Першы праэкт лесапільнага цэху прадугледжваў пабудову драўлянага будынку.

Прамыслова-эканамічная ўправа ў верасьні 1926 г. выказалася за каменны будынак.

Зроблены другі праэкт. Зараз сьцены аказаліся вельмі тонкімі.

Зрабілі трэці праэкт і, урэшце, 31-га мая ўжо 1927 г. ён быў разгледжан будаўнічым камітэтам ВСНГ СССР.

З праэктам фанэрнага цэху было яшчэ горш: першы складзен у лістападзе 1927 году і зноў быў не зацьверджан. Запрасілі з Нямеччыны інжэнэра. Пасьля шэрагу фармальных цяжкасьцяў ён прыехаў. Праэкт складзен і 14 кастрычніка зацьверджан у ВСНГ БССР. Пры гэтым было зроблена ўказаньне зараз жа прыступіць да пабудовы заводу.

Як бачыце, праэкты ўсё складаліся, перакладаліся, а будаўніцтва распачолася ў маі 1927 г., а закладка нават яшчэ раней.

Пабудова заводаў скончыцца сёлета, а калі-ж будзем будаваць сілавую станцыю?

Водлуг інфармацыі адказнага працаўніка «Лесбелу», лесапільны цэх будзе скончан да 1 кастрычніка гэтага году, а іншыя цэхі—да 1 лютага 1929 году.

Значыцца, будуць устаноўлены ўжо ўсе машыны ды іншыя прылады. Адным словам, астаноўка толькі за энэргіяй, і заводы камбінату пойдуць поўным ходам, але...

Вось бяз гэтага «але» ніяк у жыцьці не абыдзешся...

Праэкт сілавой станцыі быў складзен у красавіку 1927 г. і ў маі прадстаўлен у Маскву.

Галоўэлектра прызнала неабходным увязаць станцыю камбінату са станцыяй г. Бабруйску. За перакладаньне праэкту ўзялося т-ва „Тепло и Сила" і скончыла яго ў верасьні 1927 г. Прышлося праэкт яшчэ перакладаць, бо ў Маскве зноў унесена ў яго некалькі зьмен.

Канчатковы праэкт т-ва „Тепло и Сила" прадставіла «Лесбелу» і ў Маскву 22 лютага ўжо 1928 г. У Маскве ён разглядаўся 15 сакавіка і вось...

Пазаўчора атрымана паведамленьне, што праэкт не зацьверджан і яго зноў прыдзецца пераапрацоўваць.

Калі ён будзе перароблен і ці ня прыдзецца гэты праэкт яшчэ некалькі разоў перарабляць, сказаць мы не бярэмся, а толькі...

Пабудова камбінату будзе каштаваць куды больш 4, а можа і 4 з паловай міліёнаў.

Ня лепш справа і з заводам „Дрэваапрацовачнік".

Другой буйнай работай „Лесбела" зьяўляецца поўнае пераабсталяваньне менскага заводу «Дрэваапрацовачнік».

Калі тут, у сябе пад носам, дык вы думаеце, што і справа лепш?

Памыляецеся, дарагі чытач!

Папершае, крыху гісторыі.

«Лесбел» нават і ня меркаваў правадзіць тут гэткае капітальнае будаўніцтва. Плянам прадугледжвалася толькі пракладка шырокакалейнага чыгуначнага шляху.

— Навошта вам шырокакалейка, лепш займіцеся капітальным пераабсталяваньнем,—сказалі «Лесбелу» ў прампляне ВСНГ БССР.

— Можна... Гэта нам раз плюнуць, толькі грошыкі.

Ну, і далі летась «Лесбелу» дазвол пачаць пабудову новага будынку і поўнае пераабсталяваньне заводу. Нават і суму вызначылі ў 120000 р.

Такім чынам, новы корпус для сталярна-мэбл. цэху быў пабудаваны яшчэ летась.

А як жа з праэктам, каштарысам? Ды так: цішэй едзеш—далей будзеш...

Толькі 14-III 1928 г. гэты праэкт быў зацьверджан, і сёлета трэба будзе яшчэ затраціць на будаўнітва 275000 руб., што ўжо 1 адпушчана.

Як бачыце, 120000 р. і 275000 разам будзе ўжо каля 400000 р.

А вы кажаце, што будаваць ня ўмеем, што размаху ў нашых гаспадарцаў няма. Калі ласка, апошняга ў іх хапае, а вось адносна гаспадарнасьці, дык выбачаце...

Колькі будзе каштаваць будаўніцтва заводу «Дрэваапрацовачнік», мы сказаць не бярэмся, але «Лесбелаўская» практыка лепш за ўсё гаворыць за сябе...

Па нашай-жа думцы, гэткае будаўніцтва—не будаўніцтва, а звычайнае галавацяпства, за якое вінаватыя, хто-б яны ні былі, павінны панесьці суровую кару.

В. З—ў.

ЗРЫЎ БУДАЎНІЧАГА СЭЗОНУ МОЖА АКАЗАЦЦА РЭАЛЬНАСЬЦЮ.

З наступленьнем будаўнічага сэзону ўсе арганізацыі рыхтуюцца да будаўніцтва, але рыхтуюцца парознаму. У некаторых галінах будаўніцтва, як, напрыклад, у прамысловым будаўніцтве, бывае так: загадала начальства будаваць—і будуй бяз лішніх гутарак, а ня будзеш будаваць—здымуць з пасады, а тады хацеў-бы будаваць, ды няма чаго.

У прамысловым будаўніцтве ў сувязі з гэтым і справа стаіць лепш. А вось там, дзе за «будаўніцтва» ці за «падрыхтоўку» да яго самому «заву» трэба скарачаць са службы сябе, дрэнныя справы. Там сумнае будаўніцтва. Гэта можна сказаць пра НК Аховы Здароўя (адносна пабудовы клінікі для нэрвовых хворых) і пра НК Асьветы, які будуе Унівэрсытэцкі Гарадок.

Як тут будаўніцтва можа быць нармальным, калі непадрыхтаваны матар'ялы, або, яшчэ горш, невядома, на якім месцы будаваць.

Саюз харчавікоў узяўся будаваць клюб. Склікаў спэцыялістаў-архітэктараў з Масквы, а будаваць невядома як, бо няма ўсіх праэктаў, невядома дзе будаваць і, урэшце, невядома, хто будзе весьці будаўнічыя работы. Цяпер усё разам: будаваць, складаць праэкты, хадзіць да загадчыка камгасу прасіць, каб даў пляц, гаварыць з „Белгосстроем", каб узяўся будаваць, вазіць матар'ялы, трымаць без работы архітэктара і г. д. А хто за гэта будзе адказваць? Ну, зразумела, будаўнічы індэкс, бо каб «зав» адказваў, гэтага ня было-б.

Вынікам такой „падрыхтоўкі" да будаўніцтва зьяўляецца: спазьненьне, недахват 3 міліёнаў цэглы, адсутнасьць праэктаў, недахват жалеза і, урэшце, „зьніжэньне" будаўнічага індэксу, аб якім будзе гутарка толькі пасьля каляд.

Зараз будаўнічы індэкс зьніжае толькі «Белгосстрой». Прыбыткі зьменшыў ад 5 да 2 проц. Побач з гэтым зьмяншаюцца і накладныя выдаткі. А вось Белдзяржстрах і ня думае паменшыць страхоўку, як гэта яму прапануюць адпаведныя дырэктывы вышэйшых органаў. Кошт матар'ялаў прамысловасьць зьніжае слаба, а па некаторых матар'ялах зусім ня зьніжае, Так, лесаматар'ялы сёлета, як і летась, расцэньваюцца па 1 р. 11 кап. за куб. фут, а «Лесбел» і ў вус ня дуе.

Аб пабудове цэмантных заводаў у Беларусі мы пішам і пішам шмат, а па цэмант езьдзім у Новарасейск і за перавозку аднэй бочкі плацім столькі, колькі каштуе бочка цэманту на заводзе.

Нават такая рэч, як пясок, якога ў Беларусі залішне многа, і то летась абходзіўся 12 руб., а сёлета—19 руб. куб. сажань. Гэта, бачыце, таму, што Менскі камгас дапамагае «зьніжаць» будаўнічы індэкс і на карысьць мясцовых прыбыткаў накінуў на кубічны сажань пяску па 3 р. 50 кап.

Дзе-ж тут будзе зьніжэньне будаўнічага індэксу на 15 проц.? Добра было-б, каб хоць на 6-8 проц. і то за рахунак... зьмяншэньня прыбыткаў «Белгосстроя».

Пакуль адказнасьць за будаўніцтва ня ляжа на асоб, пакуль яна будзе ляжаць на арганізацыях ды на „аб'ектыўных" прычынах, нічога добрага ня будзе. Трэба, каб за кожны недагляд і няўважлівыя адносіны да справы адказваў той, хто загадвае, тады ўсё будзе загадзя прадугледжана, падрыхтована і зроблена.

Трэба, каб у канцы будаўнічага сэзону было менш «аб'ектыўных» прычын, а больш індывідуальнай адказнасьці.

На Беларускай ССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

КРЭДЫТАВАНЬНЕ БЫЛЫХ ЧЫРВОНЫХ ПАРТЫЗАНАЎ.

Бабруйск, 20-3. Акруговае сельска-гаспадарчае крэдытнае таварыства атрымала з Менску 20000 руб. спэцыяльна на крэдытаваньне гаспадарак былых чырвоных партызан і чырвонаармейцаў. Крэдыт гэты доўгатэрміновы і будзе выдавацца на тых-жа ільготных умовах, што і з фонду беднаты.

Ворша, 21-3. Сёньня мясцовае акруговае сельска-гаспадарчае крэдытнае таварыства атрымала з Белсельбанку 10.000 руб. спэцыяльна для ільготнага крэдытаваньня гаспадарак былых чырвоных партызанаў і чырвонаармейцаў.

ПАБУДОЎКА НОВАГА ЗАВОДУ С.-Г. МАШЫН.

Гомель, 21-III. Пасьля дакладнага вывучэньня месца для пабудовы новага с.-г. заводу, прэзыдыум акрвыканкому пастанавіў будаваць завод не ў Новабеліцы, як раней меркавалася, а ў Гомелі. Прызначаны ў Гомелі вучастак дае магчымасьць для далейшага разьвіцьця заводу. На вучастку маюцца гатовыя баракі, якія могуць быць прыстасаваны для будаўнічых і заводзкіх патрэб па першы час. Вучастак разьмеркаваны недалёка чыгункі. Апрача таго, геалёгічная пабудова данага вучастку адказвае ўсім патрабаваньням для будаўніцтва.

Завод пачне будавацца з 15 красавіка. У сучасны момант ужо распачата загатоўка патрэбных будаўнічых матар'ялаў.

АБСЬЛЕДВАНЬНЕ САБЕКОШТУ ПРАДУКЦЫІ.

Гомель, 21-3. АКК і РСІ прыступаюць да абсьледваньня сабекошту прадукцыі прамысловасьці. У першую чаргу будзе праведзена абсьледваньне запалкавых фабрык, прадпрыёмстваў Сельхарчпрому, абутковая фабрыка «Праца», заводы «Двигатель революции», «Пралетары» і інш. У працу па абсьледваньні будуць уцягнуты рабочыя прадпрыёмстваў і вытворчыя камісіі

ЛЕТНЯЕ БУДАЎНІЦТВА Ў ГОРАДЗЕ.

Бабруйск, 21-3. Усяго на летняе будаўніцтва ў гор. Бабруйску будзе патрачана 472.258 руб.

На пракладку чыгунных водаправодных труб (на працягу 8600 пагонных мэтраў), на ўстаноўку 33 пажарных гідрантаў і 50 водаразборных калёнак, на загатоўку шчотчыкаў і інш. будзе патрачана 220.000 руб.

На новае будаўніцтва будзе патрачана 162.697 руб. 30 тысяч рублёў з гэтай сумы будзе патрачана на дабудоўку другіх паверхаў на каменных аднапавярховых дамох.

132.697 руб.—на пабудову трохпавярховага дому.

Каля 28.000 руб. будзе патрачана на капітальны і дробны рамонт дамоў і г. д.

30 тысяч руб.—на капітальную перабудову і пашырэньне гарадзкой лазьні.

50 РАБОЧЫХ—ЗАСЯДАЦЕЛІ Ў БЮРО СКАРГАЎ.

Гомель, 21-III. АКК РСІ, ажыцьцяўляючы дырэктыву XV зьезду партыі і пастанову пленуму ЦКК РСІ БССР аб большым уцягненьні ў практычную працу РСІ рабочых ад варстату, арганізоўвае інстытут выбарных засядацеляў у бюро скаргаў па разгляду паступаючых скаргаў, заяў і інш.

50 рабочых ад варстату будуць браць актыўны ўдзел у працы бюро скаргаў, будуць прымаць заявы, скаргі, праводзіць праверку правільнасьці заяў і інш.

САБРАНА 45.000 руб. ЗАПАЗЫЧАНАСЬЦІ.

Полацак, 21-3. На 1-ае студзеня па нізавой сетцы сельска-гаспадарчай крэдытнай кампэрацыі лічылася за сялянствам пратэрмінованых пазык 130.000 руб. Водлуг апошніх даных запазычанасьць зараз складаецца ў 85.000 руб. Такім чынам, за час кампаніі сабрана 45.000 руб. Прымаюцца захады да спагнаньня запазычанасьці на ўсе 100 проц.

7.000 РУБ. НА ПАЛЕПШАНЬНЕ СТАКОВІШЧА ДЗІЦЯЧЫХ УСТАНОЎ МЕНШЧЫНЫ.

Цэнтральная Дзіцячая Камісія пры ЦВК БССР адпусьціла 7.000 руб. дзіцячым установам Менскай акругі. Гэтыя грошы ўжо разьмеркаваны паміж 14 дзіцячымі ўстановамі і дадуць магчымасьць палепшыць іх матар'яльнае становішча.

РОСТ ЯЧЭЕК ЧЫРВОНАГА КРЫЖУ.

Гомель, 19-3. Па акрузе разгарнулася шырокая праца па арганізацыі ячэек Чырвонага Крыжу. Зараз па акрузе налічваецца 79 ячэек з колькасьцю сяброў у 2.500 чал. Нядаўна арганізован яшчэ 1 райённы камітэт і 10 новых ячэек.

РАЗЬВІЦЬЦЁ МАЛОЧНАЙ КААПЭРАЦЫІ.

Ворша, 21-3. Малочная кантора Сельсаюзу працуе з 1926 г. У сучасны момант кантора шырока разгарнула сваю дзейнасьць. Так, зараз працуюць 25 масларобных і сыраварных т-ваў. За апошні год канторай рэалізавана 42.000 кілё масла і 7.000 кілё сыру.

АРГАНІЗАЦЫЯ 10 НОВЫХ ПТАШНІЦКІХ Т-ВАЎ.

У часе вясеньняй паслаўной кампаніі па Менскай акрузе будзе арганізавана 10 новых пташніцкіх т-ваў.

Апошнія будуць арганізаваны ў 7 райёнах акругі. Усяго такім чынам на акрузе будзе існаваць 12 пташніцкіх т-ваў.

НОВЫЯ САДОВА-ГАРОДНЫЯ Т-ВЫ І КАЛЕКТЫВЫ.

У бягучым 1927-28 гаспадарчым годзе, згодна пастановы Менскай акруговай плянавай камісіі, будзе арганізавана па Менскай акрузе тры садова-гародныя т-вы. Апроч гэтага, будзе арганізавана 2 садова-гародныя калектывы ў Сьмілавічах і Копылі

##

Да рэформы беларускага правапісу.

Пасьля году з лішкам перапынку ў Інбелкульце зноў распачалася праца па справе рэформы беларускага правапісу. У арганізаваную дзеля гэтага камісію ўвайшлі: С. Некрашэвіч, Язэп Лёсік, Янка Купала, прафэсар Бузук, пасадменны сэкратар прэзыдыуму ІБК т. Ластоўскі, т. Чаржынскі, т. Бялькевіч і т. Багдановіч.

Згодна дырэктыў, камісія павінна скласьці свой праэкт рэформы беларускага правапісу да 1-га ліпеня г. г. па наступных разьдзелах: 1) правапіс галосных, 2) правапіс зычных, 3) правапіс морфолёгічных форм, 4) правапіс складаных слоў, 5) правапіс чужаземных слоў, і 6) правапіс уласных імёнаў.

На першых пасяджэньнях камісія распрацавала правапіс галосных і часткова зычных. Найбольш спрэчным пытаньнем зьяўляецца правапіс ненаціскного „е", адносна якога камісія прышла да некаторай пагоджанасьці. Ухвалена ў агульных рысах наступная пастанова: прызнаць у беларускай літаратурнай мове існаваньне двух «е»—націскного і ненаціскного. Правапіс націскного «е» зразумелы. Што-ж датычыцца ненаціскного «е», то тут камісія ня прышла да поўнай згоды, і пытаньне лічыцца адчыненым.

Паколькі, аднак, пытаньне аб фіксацыі ў беларускай мове двух „е" зьяўляецца новым, бо адносна гэтага пытаньня ні на акадэмічнай канфэрэнцыі, ні ў ранейшай літаратуры ня было гутаркі, трэба больш падрабязна спыніцца на ненаціскным «е», маючы на ўвазе, што па гэтым пытаньні ў парадку дыскусіі выкажуцца і іншыя зацікаўленыя асобы.

Што-ж датычыцца самай правапіснай камісіі, то тут выяўлены дзьве асноўныя групоўкі. Адна група лічыць, што ў правапіс «е» ўваходзіць морфолёгічны прынцып, што «е» трэба адзначыць адной літарай «е», ненаціскное „е" звычайнай літарай, а націскное той жа літарай «е» з націскам, як гэта зрабіў Тарашкевіч.

Другая група лічыць, што фіксацыя ў беларускай мове двух „е" яшчэ не дае падставы прыстасаваць да правапісу «е» морфолёгічны прынцып. Наадварот, тут поўнасьцю павінен быць захован фонэтычны прынцып, бо націскное і ненаціскное «е»—гукі розныя. Першае «е»—гэта выразнае «е», другое, ненаціскное—родукаваны галосны, які больш падыходзіць да „я" (ці да «і»), чым да «е», а таму азначэньне ненаціскнога «е» праз «е» ня будзе адпавядаць законам беларускай мовы ні літаратурнай, ні народнай. Вось чаму другая група прапануе азначыць ненаціскное «е» праз «е» (эпсылён), тым больш, што такі значок вялікай навіны складаць ня будзе, а ў той жа час дасьць магчымасьць ня зьмешваць націскное «е» з ненаціскным (гэтага не дазволіць выгляд літары).

Такім чынам, увёўшы эпсылён на месцы этымолёгічнага ненаціскнога „е", другая група даводзіць, што гэтым значна спросьціцца і ўдакладніцца правапіс, які наблізіцца да жывога вымаўленьня.

Неабходна рэгуляваць.

(Аб парадку азьмеркаваньня валакна).

Пытаньне бесперабойнай дастаўкі валакна для беларускіх фабрык і заводаў зьмуляецца адным з актыўнейшых, да якога належыць адносіцца сур'ёзна і ўдумчыва.

На Ўправу Дзяржгандлю Беларусі ды іншыя арганізацыі ўскладзена заданьне як па экспорту, так і па абслугоўваньні савецкай прамысловасьці. Калі-б справа ішла выключна аб абслугоўваньні беларускай прамысловасьці і аб экспорце, то ў межах магчымасьці ў адносінах валакна можна было-б гэта заданьне выканаць на ўсе 100 пр., але справа ў тым, што на Ўправу Дзяржгандлю Беларусі таксама ўскладзена заданьне абслугоўваць фабрыкі і заводы па за межамі Беларусі, у сувязі з чым утвараецца вельмі цяжкае становішча.

Паўстае пытаньне—хто ў першую чаргу мае права на валакно: ці трэба яго найперш экспартаваць, ці накіроўваць лён і кудзелю на беларускія фабрыкі, ці па фабрыкі РСФСР па заданьнях ільна-пяньковага камітэту? Такое-ж становішча і з пянькой.

Вось усе гэтыя пытаньні да апошняга часу яшчэ канчаткова ня вырашаны.

Няма сумненьня, што беларускія фабрыкі неабходна забясьпечыць патрабнай сыравінай, прычым сыравіна гэта павінна дастаўляцца самая лепшая і стандартная. Адначасова з гэтым экспартючыя арганізацыі павінны выконваць экспортныя заданьні, а пасьля гэтага валакно павінна накіроўвацца ў іншыя прамысловыя цэнтры Саюзу.

Нар. Кам. Гандлю мусіць аддаць гэтым пытаньням максымум увагі і ўтварыць такія ўмовы, пры якіх можна было-б здаволіць, па магчымасьці, усіх.

Леўскі.

Дзе знаходзіцца Слуцак?

Думаў я да гэтага часу, што Слуцак знаходзіцца ў Беларусі. Але ма' быць я мыляўся. Знаходзіцца ён напэўне дзе-небудзь каля Архангельску ці каля Тамбову, але не ў Беларусі.

Адбываўся ў нас 18 сакавіка мітынг. Гаварылі многа па расейскай мове, а потым на польскай, яўрэйскай і нават на нямецкай. Стаіць усе, слухаюць і чакаюць, калі будуць гаварыць пабеларуску. Чакалі, чакалі—і не дачакаліся. Вышаў і загадчык АПА райкому і сказаў:

«Митинг считаю оконченным».

Ну, што вы цяпер скажаце? Няпраўду я кажу, што Слуцак не ў Беларусі, а недзе каля Архангельску. Недарма нейкі вясковы хлапчук сказаў: «Вось табе і Беларусь, а пабеларуску нічога і не сказалі». А мо' ня было каму гаварыць пабеларуску? Было, чаму не! А калі і сэкратар раймясцкому працасьветы і сам загадчык культсправамі РВК забыліся на гэты час беларускую мову, то што гаварыць аб іншых. Відаць, усе думаюць, што пабеларуску на мітынгах няпрыстойна гаварыць.

Пажывем—пабачым. Можа праз гадоў 10-15 пачуем родную мову і на мітынгах.

Чуўшы.

Зембінскія бюракраты.

(Па матар'ялах НК РСІ).

Зембінскае лясьніцтва так „запрацавалася", так заблудзіла сярод лясоў, што нават, мусіць, забылася, дзе яно знаходзіцца.

Добрыя людзі! Не шкадуюць паперы, дзяржаўных грошай і...рабочых.

Весь што робіцца ў Зембінскім лясьніцтве.

У жніўні 1926 году Зембінскае лясьніцтва звольніла з працы вартаўніка сваёй канцэлярыі Шнэйдэра. Вартаўнік Шнэйдэр, як незаконна звольнены, паскардзіўся ў суд, і суд прысудзіў у яго карысьць 109 р. 96 к. Пасьля звальненьня з працы Шнэйдэра на пасаду вартаўніка была прынята гр-ка Скалік, якую адміністрацыя лясьніцтва ў жніўні 27 г. таксама незаконна звольніла. У карысьць гр. Скалік суд прысудзіў 101 р. 89 к. Пасьля звальненьня Скалік на службу быў прыняты нейкі гр. Жуковіч, але яго прышлося праз некаторы час звольніць таму, што суд аднавіў на працы Скалік. Паколькі Жуковіча звольнілі, яму таксама выдалі выхадную дапамогу.

Невядома, што трэба Зембінскаму лясьніцтву: ці прыгожы твар, ці добры прадаўнік. Грошы яшчэ, як шчэпкі: толькі па пастанове суду трэба выплаціць 210 руб., а выхадныя...

16 студзеня г.г. гр. Скалік ізноў звольнена з працы.

„Пайшла пісаць губэрня". У выніку—атрымалася цэлая куча паперы, парозанай чыноўніцкімі разалюцыямі.

Калі-б НК РСІ на ўзяўся за гэту справу, то Зембінскае лясьніцтва і далей звальняла б з працы вартаўнікоў і гэтым самым біла б на кішэні дзяржаву.

Мы ўпэўнены, што НК РСІ ўважліва разьбярэ гэту справу і вінаватых пакажуць належную адказнасьць.

Практычныя мерапрыёмствы да разьвіцьця кіно ў БССР

Калегія Наркамасьветы заслухала справаздачу аб дзейнасьці Белдзяржкіно, прычым, як дасягненьне ў працы, адзначыла наступнае:

Значна павялічылася кіно-сетка ў горадзе і ў вёсцы, зьніжана цана на вясковы пракат, палепшыўся клюбны пракат, выпушчаны ўласныя фільмы, пераважна на нацыянальныя тэмы, і ўтворана групы сцэнарыстаў з беларускіх пісьменьнікаў.

У далейшай сваёй працы Белдзяржкіно, у першую чаргу, павінна ажыцьцявіць:

У далейшым дзейнасьць Белдзяржкіно павінна быць скіравана, галоўным чынам, на вытворчасьць карцін на нацыянальныя тэмы (пры захаваньні іх рэвалюцыйна-клясавага зьместу).

Калегія НКА даручае Белдзяржкіно пашырыць групу сцэнарыстаў з беларускіх пісьменьнікаў, распрацаваць тэматычны плян вытворчасьці з напярэднім абгаварэньнем яго савецкай грамадзкасьцю, арганізаваць конкурс на лепшае лібрэта сцэнарыя беларускага быту, прыцягваючы да гэтага арганізацыі беларускіх пісьменьнікаў.

Побач з абсталяваньнем кіно-фабрыкі ў Ленінграде, калегія даручае Белдзяржкіно паступова пачаць падрыхтоўку да набудовы ўласнай фабрыкі на тэрыторыі БССР.

Калегія лічыць першачарговай задачай Белдзяржкіно вылучэньне свайго рэжысэра з ураджэнцаў Беларусі, для чаго Белдзяржкіно павінна вызначыць дзьве-тры стыпендыі ў Маскоўскім кіно-тэхнікуме для студэнтаў Беларусі і ўстанавіць пры вытворчасьці карцін практыкантаў.

Белдзяржкіно павінна выдзеліць стыпендыяльны фонд у суме да 10.000 р. на заказ сцэнарыяў з жыцьця Беларусі.

У далейшым неабходна павялічыць колькасьць кіно-тэатраў у найбольш буйных райённых цэнтрах, мястэчках і заштатных гарадох як па лініі Белдзяржкіно, так і па лініі выкарыстоўваньня мясцовай ініцыятывы. Белдзяржкіно павінна і далей адпускаць клюбам карціны на пракат на льготных умовах, зьвярнуўшы асаблівую ўвагу на прасоўваньне ў клюбы культурных храніканльных і мульціплікацыйных фільмаў і адначасова весьці барацьбу супроць ператварэньня клюбаў у камэрцыйныя тэатры.

Калегія лічыць неабходным рэарганізаваць адзін з менскіх кіно-тэатраў у дзіцячае кіно.

Т. т. Галкіну і Вансоўскаму даручана распрацаваць пытаньне аб падрыхтоўцы кваліфікаваных кіно-мэханікаў.

Пастаноўлена таксама абавязаць Белдзяржкіно пускаць карціны ў горадзе з надпісамі на беларускай і расейскай мовах, зьвярнуўшы ўвагу на якасьць беларускай мовы; карціны, што набываюцца спэцыяльна для вёскі, павінны мець надпісы толькі на беларускай мове.

Калегія НКА даручыла Белдзяржкіно павялічыць фонд карцін вясковага пракату як з ліку набываемых у ССР, так і замежных, галоўным чынам, навукова-папулярнага характару.

Кіно-абслугоўваньне вёскі паступова трэба пераводзіць на самаакупаемасьць і перадаць райвыканкомам, пры чым захаваць і надалей весьці бясплатнае абслугоўваньне батрэкоў і беднаты.

У справе папырэньня вясковай кіносеткі трэба трымаць курс на ўстанаўленьне на бліжэйшы год ня менш 2-х перасовак на кожны райён, выкарыстоўваючы ініцыятыву саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых, шэф-таварыствуў, каапэрацыі і інш. арганізацый.

Праца кіно-перасовак у вёсцы павінна быць увязана са сёлетнім сыстэмай асьветнае працы. Інспэктару масавай працы НКА даручана выпрацаваць практычныя ўказаньні аб мэтадах і зьмесьце палітыка-асьветнае працы навуковых кіно-карцін.

Хроніка.

У АЎТАДОРЫ.

Рост ячэек Аўтадору.

За час свайёй дзейнасьці Аўтадор арганізаваў у Менску 22 ячэйкі, з якіх на фабрыках і заводах—9, ва ўстановах—11 і у вайсковых часьцях—2. Гэтыя ячэйкі аб'яднаюць 720 чал.

Эканамічнае вывучэньне дарог БССР.

Дарожная сэкцыя Аўтадору пастанавіла ў бліжэйшы перыяд прыступіць да эканамічнага вывучэньня важнейшых дарог БССР.

Мэта вывучэньня—высьветліць эканамічнае значэньне дарог у сэнсе грузазвароту, руху на іх і інш.

Арганізацыя Менскага акруговага аддзяленьня Аўтадору.

Пядаўна адбыўся агульны сход сяброў менскіх ячэек Аўтадору, на якім было пастаноўлена арганізаваць Менскае акруговае аддзяленьне Аўтадору.

Абрана камісія, якой даручана правесьці ўсе арганізацыйныя мерапрыёмствы.

30.000 руб. на земляўпарадкаваньне яўрэяў.

Праўленьне Белсельбанку адпусьціла акругам дадаткова 30000 руб. на крэдытаваньне земля парадкаваньня працоўных яўрэяў.

339.000 руб. на дарожнае будаўніцтва.

На дарожнае будаўніцтва ў Меншчыне сёлета будзе затрачана 339 000 руб., з іх 190.000 руб. на мясцовым бюджэту і 90000 руб.—з субвэнцыйнага фонду.

150.000 руб. на пабудову паштамту ў Негарэлым.

Нар. Кам. Пошт і Тэлеграфаў СССР увёс у каштарыс бягучага году 150.000 р. на пабудову паштамту пры ст. Негарэлае.

Алесінскі завод выпрацуе 15.000 пуд. крахмалу.

Алесінскі завод Менсельпрому мае выпрацаваць сёлета 15.000 пуд. крахмалу на суму 44 083 руб. Завод апрацуе 100.000 п. бульбы.

Экспорт крахмалу за межы.

Белсельтрэст экспартуе за межы 5 вагонаў крахмалу, з якіх 2 вагоны ў Фінляндыю і 3 вагоны ў Нямеччыну.

Трэба адзначыць, што беларускі крахмал карыстаецца за межамі вялікім посьпехам.

100.000 ПУД. ЖЫТА ДЛЯ КАНТРАКТАЦЫІ ІЛЬНУ Ў БССР.

Упаўнаважаны Белсельсаюзу падпісаў дагавор з Цэнтрасаюзам на пастаўку апошнім 100.000 пуд. жыта для кантрактацыі ільну ў БССР у бягучым годзе. Цэнтрасаюз ужо прыступіў да адпраўкі паказанай колькасьці жыта, якая наступіць на месцы ў бліжэйшыя дні.

Плата за праезд на аўтабусах зьмяншаецца.

На апошнім пасяджэньні прэзыдыуму АВК была разгледжана вытворчая праграма менскага аўтакіраўніцтва на 1927-28 год. Згодна гэтай праграмы, за праезд на аўтабусах устанаўляецца скідка ў 15 проц. для калектываў рабочых і служачых, а таксама для асобных сяброў саюзу, прычым гэта скідка будзе даваца толькі тады, калі асобы куплюць адразу ня менш 15, а калектывы—ня менш 50 білетаў.

Устаноўлены наступныя міжгародняя маршруты: Менск—Сьмілавічы—Чэрвень—Бярэзіна з тарыфамі:—да Сьмілавіч—2 руб., да Чэрвеня—3 руб. 50 кап. і да Бярэзіны—5 рублёў; Менск-Астрашыцкі Гарадок з платай 1 руб. 25 кап., Зембін—Барысаў—за 1 руб. 25 кап.; Барысаў-Плешчаніцы—за 3 руб. 50 кап.

Прэзыдыум запрапанаваў аўтакіраўніцтву ўстанавіць пробны маршрут у Менску на лініі Лихаўка—плац Волі—Кальварыя. Апроч гэтага, аўтакіраўніцтву запрапанавана наблізіць аўтабусны рух да насьляеньня праз павялічэньне руху, расклейку на гораду тарыфаў, маршрутаў і праз пабудову будак-станцый. Разам з гэтым аўтакіраўніцтва будзе распрацоўваць пытаньні аб магчымасьці выдачы насьляеньню месячных абанэмэнтаў і аб прэміраваньні шофэраў за эканомію бензыны і інш.

Інспэкцыі мясцовай гаспадаркі даручана распрацаваць пытаньне аб магчымасьці арганізацыі ў горадзе і на міжгародніх лініях таварнага аўтамабільнага руху.

Падрыхтоўка да 9-га зьезду камсамолу.

Камсамольская арганізацыя Беларусі вядзе падрыхтоўку да 9-га зьезду, які адбудзецца ў красавіку.

Падрыхтоўка да зьезду ідзе па двух напрамках: праз насьценныя газэты і нарады актыву. У насьценных газэтах падрабязна высьвятляецца праца камсамолу і абгаварваюцца пытаньні зьезду. Нарады актыву праводзяцца разам з дэлегатамі, выбранымі на зьезд.

Лёгкадумнасьць Чырвонага Крыжу.

Цэнтральны Камітэт Беларускага Чырвонага Крыжу гэтымі днямі выдаў кніжку: «D-r Marcus Maier. Репе итории ушных болезней. Перевод з нямецкого издания 21 года. Под редакцией проф. Бурака».

Папершае, невяк дзіка выглядае, калі Беларускі Чырвоны Крыж замест папулярных масавых беларускіх кніжак па гігіене і здароўю, выдае на расейскай мове ды яшчэ „репетиториум" для вушных спэцыялістых.

Падругое, цікава было-б ведаць, якія такія паважныя прычыны прымусілі Цэнтральны Камітэт Ч. Крыжу ўваліць 360 рублёў на выданьне гэтай кнігі? Камэрцыйныя? Каб прадаць і ўзбагаціць касу Чыр. Крыжа? Нельга паверыць, бо кніжка занадта вузка-спэцыяльная і таму мала рэнтабельная і, апроч таго, будзе прадавацца праз чужы кнігагандлёвы апарат, транячы на гэтым 30 проц. камісыйных. Урэшце-ж нядаўна мы чыталі, што Цэнтральны Камітэт Ч. Кр. «узяў курс на ліквідацыю гандлю» (гл. «Сав. Бел.» № 64).

Калі Беларускі Чырвоны Крыж ладзіць вялікі вечар на карысьць бедных дзяцей у Заходняй Беларусі, грамадзтва ідзе пасустрэчу і ў выніку чыстага прыбытку 778 рублёў ад аднаго вечара (гл. „Сав. Беларусь" № 64).

А калі палову такой сумы кіраўнікі Чырвонага Крыжу ўвалюваць на выданьне расейскай кніжкі, патрэбнай толькі вушным спэцыялістам, то грамадзтва мае права сказаць:

— Ня кідайнеся гэтак лёгкадумна прапоўнымі грашыма. Інакш усё гэта прыпамінае дарэвалюцыйны бюракратычны Чырвоны Крыж, але ня наш савецкі!.

В.

СУД.

За абрабаваньне канторы Белдзяржстроя.

Перад судом—Хведар Яраш, які ўжо ня раз судзіўся за розныя злачынствы.

На пытаньне старшыні суду—колькі разоў быў пад судом, Яраш, гледзячы ў адну кропку, доўга маўчыць, а пасьля адказвае —«шмат».

Хведар Яраш, супольна з іншымі трыма злачынцамі, яшчэ ня высьветленымі, 10 кастрычніка 1926 г. выйшаў ў г. Нова-Барысаў. Ноччу бандыты, узброіўшыся рэвальвэрамі, улезлі на нападворак канторы Белдзяржстроя і, стораражаўшы варту, разьбілі грашовую касу і абрабавалі 1244 р. 20 к. наліччымі грашмі.

Менскі акруговы суд прыгаварыў Хведара Яраша на дзесяць год зьняволеньня з суровым адмежаваньнем і пазбаўленьнем у правох на пяць год па адбыцьці кары. Дастасаваўшы амністыю, ў адзнаку 10-й гадавіны Кастрычніка, суд зьменшыў кару Ярашу на адну трэць. Грамадзянскі іск канторы Белдзяржстроя ў суме 1244 р. 20 к. задаволен.

Д. Кастроў.

ПАПРАЎКА.

У № 68 (2256) нашай газэты (за 21 сакавіка) на 4-й старонцы ў заметцы „Урэгуляваньне сацыяльнага складу ў навучальных установах" па недагляду карэктуры ўкралася памылка. Надрукавана: „Урэгуляваньне сацыяльнага складу ў ленавых установах", а павінна быць—„Урэгуляваньне сацыяльнага складу ў навучальных установах".

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ.

Загатоўка спорт'інвэнтару.

Вельмі своячасова пастаўлена зараз ВСФКБ пытаньне аб падрыхтоўцы к летняму сэзону для гурткоў ФК спартыўнага інвэнтару. Справа з інвэнтаром вельмі дрэнна стаіць, асабліва ў акругах. Часта трапіцца шмат сродкаў на паездкі ў Маскву ці Ленінград за спартыўнымі прыладамі.

Пралетарскае спорта'яднаньне „Дынамо" павінна сёлета забясьпечыць усе базарускія спортарганізацыі неабходным інвэнтаром своячасова.

Акругі зараз-жа павінны выявіць патрэбны лік спорт'інвэнтару і падаць заяўкі.

Трэба таксама скарыстаць вопыт некаторых акругаў, якія робяць спорт'інвэнтар саматужным способам.

Спорта'яднаньню «Дынамо» трэба па магчымасьці зьнізіць цэны на спорт'інвэнтар, а таксама прадаставіць спортарганізацыям шырокае кредытаваньне.

Тэхнікум фізкультуры павінен быць у Менску.

Калегіяй Нар. Кам. Асьветы ўхвалена будучы Беларускі тэхнікум фізкультуры зьліць з акушэрска-фармацэўтычным тэхнікумам у Магілеве(!)

ВСФКБ зьвярнуўся па гэтым пытаньні ў СНК з дакладнай запіскай аб перагледжаньні гэтай пастановы з прычыны таго, што тэхнікум ФК ні ў якім разе ня можа быць зьвязан з іншымі арганізацыямі, а павінен працаваць самастойна і выключна ў Менску, дзе ёсьць кваліфікаваны кадр працаўнікоў. Перакідаць-жа працаўнікоў з Менску ў Магілеў, дзе кіраўнічага складу няма, не прадстаўляецца магчымым.

Юбілей спортгуртка клюбу «Ільліча» МББ чыг.

Спортгурток пры клюбе „Ільліча" ў суботу, 24-га сакавіка, сыграўе свой юбілей. У сувязі з гэтым у клюбе а 7-ай гадзіне ўвечары будзе наладжан вечар, прысьвечаны юбілею, з вялікай спартыўнай праграмай.

Аршанскі калектыў Рабфаку—першым.

На спаборніцтвах па стралковым спорту ў Ворша першае месца заняў 1-шы калектыў Рабфаку, другое—Акрывканком, трэцяе—другі калектыў Рабфаку і апошняе—чыгунка. Лепшым стралком аказаўся тав. Бароўскі (Акрывканком).

Новы парадак прыёму ў прафтэхнічныя і с-г. школы.

Да гэтага часу ў прафтэхнічныя і сельска-гаспадарчыя школы прымаліся асобы, якія скончылі 4-х гадавую школу. Калегія Нар. Кам. Асьветы пастанавіла, што з пачатку наступнага навучальнага году ў прафшколы—Старасельскую, Аршанскую аб'яднаную, Слуцкую аб'яднаную, Менскую школу будаўнікоў, Клімавіцкую, а таксама ў с-г. школы—Смальянскую, Лушнянскую і Варонецкую—будуць прымацца асобы, якія скончылі поўны курс сямігодкі.

Усебеларускі зьезд тэкстыльшчыкаў.

27 сакавіка адчыняецца ўсебеларускі зьезд тэкстыльшчыкаў. У працах зьезду прымуць удзел каля 68 дэлегатаў.

33.250 пар галёш для БССР.

Нар. Кам. Гандлю зацьвердзіў плян завозу галёш на сакавік; згодна пляну, у бягучым м-цы Менскае аддзяленьне рэзінатрэсту атрымае 33.250 галош.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ ЎРАДУ БССР.

ПАСТАНОВА

Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР

аб узмацненьні абслугоўваньня ясьлямі работніц прамысловых прадпрыёмстваў.

Бяручы пад увагу невыстарчальнае абслугоўваньне работніц прамысловых прадпрыёмстваў фабрычна-заводзкімі ясьлямі, а таксама павольны рост апошніх, Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР **пастанаўляюць:**

1. Адлічыць на арганізацыю і ўтрыманьне ясьляў для дзяцей работніц, занятых на вытворчасьці ад 5 да 10 проц. фонду на палепшаньні быту рабочых.

Увага. Паказанае ў арт. 1-м гэтае пастановы адлічэньне робіцца, пачынаючы з балянсу на 1-е кастрычніка 1927 году.

2. Устанавіць з 1-га студзеня 1928 году ўдзел прадпрыёмстваў, у якіх працуе 100 і больш рабочых па сьпіску, які ўстанаўляецца Вышэйшым Саветам Народнай Гаспадаркі, Беларускім Цэнтральным Саветам Прафсяюзных Саюзаў і Народным Камісарыятам Працы, у выдатках на ўтрыманьне ясьляў, абслугоўваючых выключна работніц гэтага прадпрыёмства, у разьмеры 1/4 проц. фонду заработнае платы гэтага прадпрыёмства незалежна ад таго, ці знаходзяцца ясьлі на тэрыторыі прадпрыёмства, ці на замежалі яго.

Увага. Прадпрыёмствы могуць аб'ядноўвацца для арганізацыі і ўтрыманьня агульных ясьляў.

3. Запрапанаваць акруговым выканаўчым камітэтам пры зацьверджаньні каштарысаў мясцовых органаў аховы здароўя прадугледжаць павялічэньне сродкаў, якія асигноўваюцца на арганізацыю, утрыманьне і будаўніцтва ясьляў для дзяцей работніц, як па адведным фондзе медыцынскай дапамогі, гэтак і па мясцовым бюджэце.

4. Абавязаць акруговыя выканаўчыя камітэты, дзяржаўныя ўстановы і прадпрыёмствы, а таксама каапэрацыйныя арганізацыі прадугледжаць пры будаўніцтве рабочых жыляў і пасёлкаў пабудову памяшканьняў для ясьляў з тым, каб пачынаючы з будаўнічага сэзону 1928-29 году было прыступлена да выкананьня адведзных будаўнічых плянаў.

5. Запрапанаваць Народнаму Камісарыяту Аховы Здароўя асигнаваць сродкі на пабудову новых ясьляў з рэспубліканскага фонду медыцынскае дапамогі застрахаваным.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Чарвякоў.**

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР **М. Галадзед.**

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Хацкевіч.**

г. Менск. 15 сакавіка 1928 году.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР

об усилении обслуживания яслями работниц промышленных предприятий.

Принимая во внимание недостаточное обслуживание работниц промышленных предприятий фабрично-заводскими яслями, а также медленный рост последних, Центральный Исполнительный Комитет и Совет Народных Комиссаров БССР **постановляют:**

1. Отчислить на организацию и содержание ясель для детей работниц, занятых в производстве, от 5 до 10 процентов фонда по улучшению быта рабочих.

Примечание. Указанное в ст. 1 настоящего постановления отчисление производится, начиная с баланса на 1 октября 1927 года.

2. Установить с 1 января 1928 года участие предприятий, в которых работает 100 и больше рабочих, по списку, устанавливаемому Высшим Советом Народного Хозяйства, Белорусским Центральным Советом Профессиональных Союзов и Народным Комиссариатом Труда, в расходах на содержание ясель, обслуживающих исключительно работников данного предприятия, в размере 1/4 проц. фонда заработной платы этого предприятия независимо от того, находятся ли эти ясли на территории предприятия или вне его территории.

Примечание. Предприятия могут объединяться для организации и содержания общих ясель.

3. Предложить окружным исполнительным комитетам при утверждении смет местных органов здравоохранения предусматривать увеличение средств, ассигнуемых на организацию, содержание и строительство ясель для детей работниц как по соответствующему фонду медицинской помощи, так и по местному бюджету.

4. Обязать окружные исполнительные комитеты, государственные учреждения и предприятия, а также кооперативные организации—предусматривать при строительстве рабочих жилищ и поселков постройку помещения для ясель, с тем, чтобы, начиная с строительного сезона 1928-29 года, было приступлено к исполнению соответствующих строительных планов.

5. Предложить Народному Комиссариату Здравоохранения ассигновать средства на постройку новых ясель из республиканского фонда медицинской помощи застрахованным.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР А. Червяков

Председатель Совета Народных Комиссаров БССР Н. Голодед.

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета БССР А. Хацкевич.

г. Минск. 15 марта 1928 г.

Рознае.

ЗА ПАРТРЭТ ІЛЬЛІЧА Ў АСТРОГ.

У пэрсыцкім Аэрбайджане, на загаду камандуючага войскамі, арыштавана некалькі чалавек за хаваньне ў сябе партрэту тав. Леніна. Сярод арыштаваных некалькі чалавек, якія служылі на дзяржаўных пасадах.

ПРОЦІГАЗАВАЯ ПРАПАГАНДА НА ЧЫГУНКАХ.

Польскае таварыства процігазавай абароны арганізавала спэцыяльны агіт-вагон, у якім ёсьць розныя экспанаты і які абслугоўваецца спэцыяльнымі лектарамі. Вагон гэты, на пагодженьні з міністэрствам чыгункі, прызначан выключна для прапаганды ідэі процігазавай абароны сярод чыгуначнікаў.

СЫНГАПУРСКАЯ БАЗА.

Вядомы фарпост Англіі на Далёкім Усходзе—Сынгапурская база заканчваецца пабудовай. Амаль-што скончаны землячэрпальныя работы, пачатыя яшчэ у 1923 годзе. Скончаны самыя цяжкія работы для прычальнага пункту, для вялікага плаваючага дока, які будаваўся ў Англіі і быў разабраным выглядзе адасланы ў Сынгапур. Вялізарныя разьмеры гэтага дока патрабавалі паглыбленьня дна на 21 мэтр (пры даўжыні ў 366 мэтраў і шырыні ў 27 мэтры). Будуюцца аэрадром, радыё-станцыя, вялікай сілы, склады для матар'ялаў, вялікія бакі для гарючага. Аб велічыні дока можна судзіць ужо па адным таму, што розных машын для яго панадабіцца на 11 мілёнаў рублёў.

Апавяшчэньні.

— АПА ЦК КП(б)Б паведамляе, што заявы аб камандыраваньні на будучы 1928-1929 навучальны год у інстытуты палітасьветработнікоў (Маскоўскі і Ленінградзкі) будуць разглядацца ў Адборачнай Камісіі пры АПА ЦК 27 сакавіка а 11 гадзіне раніцы.

Усе падаўшыя заявы т. т. павінны зьявіцца ў камісію к вызначанаму тэрміну, маючы пры сабе засьведчаныя анкеты па форме, разасланай Акружкомам (калі гэтыя яшчэ не адасланы ў АПА) і погляд Парткому КП(б)Б адносна пасылкі іх на вучобу.

ПРАЦЯГ СХОДУ КАМУНІСТАЎ—ЧЛЕНАЎ САЮЗУ ПРАЦАСЬВЕТЫ.

— Сёньня, 22 сакавіка, а 7-й гадзіне ўвечары ў Доме Асьветы адбудзецца працяг скліканага АПА Менакружкому КПБ сходу камуністаў—членаў саюзу працасьветы (ячэек працасьветы, БДУ, Інбелкульту, тэхнікумаў і інш.).

ДОМ АСЬВЕТЫ.

— У пятніцу, 23 сакавіка, кіно „Поцалуй Мери". Сэансы—у 7 1/2 і 9 1/2 гадз. Пасьля кожнага сэансу выступленьне М. Нароўскай—выканаўцы цыганскіх песень і вядомага ленінградзкага артыста Велыскага—бытавы жанр. Білеты па 30 кап. а для сяброў клюбу—25 кап.

Што слухаць па радыё.

Пятніца, 23-III.

6-00—6-30 Гутарка 9-я па прыродазнаўству на тэму: „Як пабудавана і працуе цела жывёл і чалавека".

6-30—7-10 Беларуская радыё-газэта № 54.

7-10—7-40 Гутарка аграномаў на тэмы:
1) Зернаачышчэньне.
2) Што патрэбна нашаму пташніцтву.

7-40—8-10 Даклад ЦСПСБ на тэму „Роля прафсаюзу у справе індустрыялізацыі Беларусі".

8-10—10-00 Канцэрт.

Субота, 24-III.

6-00—6-30 «Беларускі піанэр „на радыё»

6-30—7-10 Беларуская радыё-газэта № 55 (з польск. аддзел.).

7-10—7-40 Даклад на тэму: «Прычыны таварнага голаду і меры для зьнішчэньня».

7-40—8-10 Гутарка 4-я з цыклю: „Зваяньне працэсу Беларускай Грамады".

8-10—10-00 Канцэрт.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

БІБЛІЯГРАФІЯ.

Практычнае вырашэньне нацыянальнага пытаньня ў БССР.

Частка II. Праца сярод нацыянальных меншасьцяў. Па матар'ялах нацыянальнай камісіі ЦВК БССР. Менск. 1928 году.

Да дзесятай гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі Нацкамісія ЦВК БССР выпусьціла дзьве кніжкі, якія падагульваюць наш дасягненьні і недахваты ў справе праведзеньня нацыянальнай палітыкі як у галіне беларусізацыі, так і працы сярод нацыянальных меншасьцяў. Апошняя галіна працы сустракае асаблівы буйныя цяжкасьці ў зьвязку з вялікай колькасьцю розных нацый, якія пражываюць на тэрыторыі маладой Беларускай савецкай дзяржавы. Працоўным масам Беларусі, якія ў 1920 годзе ўзяліся за будаўніцтва БССР, трэба было выказаць належны такт і разуменьне стаячых перад ім задач, каб ні адна нацыя ня была пакрыўджана, каб на было нацыянальнага незадаволеньня і розьні. Ці выкапала БССР задачу, якая перад ёй стаяла ў гэтай галіне? Адказ на гэтае запытаньне дае кніжка, якую мы тут збіраемся разглядзець.

Тав. Хацкевіч у сваёй прадмове да гэтае кніжкі піша: „Вызначаючы лінію ў практычнай працы сярод нацменшасьцяў: яўрэяў, палякаў, латышоў, літоўцаў і г. д., КП(б)Б указвае на тое, што праца сярод працоўных розных нацыянальнасьцяў павінна ісьці па лініі стварэньня найшчыльнейшага зблізканьня працоўных гэтых нацыянальнасьцяў з беларускім сялянствам, зблізканьня гораду і вёскі Беларусі і вынішчаньня нацыянальнай розьні, уцягненьня ўсіх нацыянальнасьцяў у працу над эканамічным і культурным адраджаньнем БССР.

Гэтыя задачы, высунутыя камуністычнай партыяй у практычнай працы сярод нацыянальных меншасьцяў, з посьпехам ажыцьцяўляюцца.

Што мы маем у выніку ажыцьцяўленьня гэтай палітыкі?

На вялікі жаль, кніжка складалася ня ў форме вызначэньня дасягненьняў кожнай нацыянальнасьці паасобку, а ў форме аддзелаў па асобных пытаньнях. Чытачу, які хоча прачытаць пра посьпехі ў працы сярод адной якой-небудзь нацыянальнасьці, прыдзецца шукаць гэта на ўсіх старонках кнігі. Гэта вусім слушна абцяжарвае кніжку, але ні ў якім выпадку не пазбаўляе не каштоўнасьці. Мы ў кніжцы знаходзім аказ на ўсе запытаньні, якія датычацца нацыянальнасьцяў. Цэнтральнае месца ў кнізе займае яўрэйская пытаньне, якому адведзена досыць шмат старонак. Яўрэйская нацыя, уціснутая царызмам у рамкі «черты оседлости», не знаходзіла выхаду з свайго цяжкага эканамічнага становішча. Ратунак яўрэі знайшлі ў настанове савецкай улады аб надзеле яўрэяў зямлёю. 1519 яўрэйскіх сем'яў за 1925 і 1926 г. г. атрымалі 15 253 дзесяціны зямлі, 878 сем'яў стварылі 103 калектыўныя гаспадаркі (гляді стар 45). Кніжка дае нам поўны малюнак таго, як яўрэй у БССР зьяўляецца роўнаправным грамадзянінам, як яўрэй робіцца поўнаправным узьдзельнікам будаўніцтва новае гаспадаркі, новага жыцьця. Будуюцца яўрэйскія школ